SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 17. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 27, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го СІЧНЯ 1993. Ч. 17. РІК C.

В КРИМУ НАПАЛИ НА УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ

Севастопіль (М. Муратов). — Тут в ніч з 21-го на 22-го січня опівночі російська морська піхота 810 бригади берегових військ Чорноморської фльоти здійснила збройний напад на зенітно-ракетну дивізію протиповітряної оборони збройних сил України, біля мису Фіолент у Криму.

Командування російської фльоти назвало цей напад помилковим. За словами капітана третьої ранґи Андрея Ґрачова, російські розвідники-диверсанти під час плянових навчань мали завдання пройти повз зенітну дивізію збройних сил України без проникнення на її територію й імітувати напад на центр зв'язку ЧФ. Однак в ході навчань, у цілковитій темноті, російські морські піхотинці переплутали об'єкти і проникли на територію зенітно-ракетної дивізії збройних сил України, де розміщені також житлові будинки і склади. Вони обстріляли об'єкт із автоматів і закидали його гранатами.

Пресовий центр військово-морських сил України заявив, що командування і весь особистий склад української фльоти рішуче протестують проти спроб почати війну у Криму. Пригадують недавні випадки, коли російські піхотинці були захопили в Севастополі поліклініку і комендатуру та ввели бойову техніку до ґарнізону, особовий склад якого присягнув на вірність Україні. Тож уважати це помилкою неможливо. Важливо і те, що провокацію здійснено напередодні наради керівників країн СНД у Мінську. Командуючий військово-морських сил України контр-адмірал Борис Кожин заявив, що за 30 років служби не знає подібних помилок у збройних силах. Ситуацію назвав дуже серйозною і тривожною. Тільки завдяки мудрому рішенню і стриманості командира української частини Олександра Мільченка, не дійшло до збройного конфлікту і провокація російських чорноберетників провалилася.

Наступного дня морські піхотинці Росії надіслали лист до командування протиповітряної оборони України, в якому попросили пробачення за помилку. Представник пресового центру Чорноморської фльоти Андрей Ґрачов заявив кореспондентові „Ізвєстій", що сталася „прикра помилка" і російські розвідники зумисного нападу не вчинили. Вранці вони попросили пробачення і на цьому інцидент скінчився.

Новопризначений командуючий Чорноморської фльоти Едуард Балтін заявив, що він про це нічого не знає, оскільки в цей час ще перебував у Москві й плянував приїхати до Севастополя 27-го січня.

Як відомо, під час недавньої зустрічі президентів України і Росії в Москві командуючим Чорноморської фльоти призначено начальника військово-морської катедри Військової академії генерального штабу збройних сил Росії, 57-річного Е. Балтіна, який служить у збройних силах Росії з 1954 року. Закінчив Військово-морську академію та Академію генерального штабу. Командував підводними човнами на Чорноморській та Північній фльотах, був начальником штабу і командиром дивізії підводних човнів Північної фльоти, командував об'єднанням підводних човнів Тихоокеанської фльоти, був першим заступником командуючого Тихоокеанської фльоти, Герой Совєтського Союзу.

Д-Р МАРКО АНТОНОВИЧ ОЧОЛИВ УВАН

Ню Йорк (УВАН).— Найвищим керівним органом Української Вільної Академії Наук у ЗСА є Коференція дійсних членів, яка вибирає на чотири роки президента та Управу. Остання така конференція відбулася тут 21-го листопада 1992 року, в якій взяло участь 15 дійсних членів. З огляду на те, що через віддаль не всі дійсні члени були присутні на конференції, було рішено голосування продовжити кореспондеційним шляхом до кінця грудня 1992 року.

Після закінчення виборчого процесу, Виборча комісія конференції в складі професорів Василя Омельченка і Оксани Ашер 8-го січня 1993 року підрахували отримане кореспонденційним шляхом голосування. Було враховано голосування приявних на конференції дійсних членів 21-го листопада 1992 року і отримані голоси поштою. Висліди голосування такі: за список кандидатів на пости в Управі Укрїнської Вільної Академії Наук у ЗСА голосували 71 дійсних членів, а 29 не взяли участи у голосуванні через хворобу, перебування поза Америкою в час голосування тощо. З цього числа понад 80% дійсних членів схвалили вибір Управи.

Склад нової Управи УВАН у ЗСА на роки 1993-96 такий: д-р Марко Антонович — президент, д-р Василь Омельченко — перший віцепрезидент, д-р Яків Гурський — другий віцепрезидент, д-р Олекса Біланюк — третій віцепрезидент, д-р Тамара Булат — генеральний секретар, д-р Анна Процик — науковий секретар; члени: Д-р Любомир Винар, д-р Михайло Воскобійник, д-р Ігор Каменецький, Оксана Радиш — касир, д-р Святослав Трофименко, д-р Дмитро Штогрин; Контрольна комісія: д-р Альберт Кіпа — голова, д-р Ася Гумецька і д-р Мирослава Знаєнко — члени. Почесний Президент УВАН у ЗСА — проф. Юрій Шевельов.

Ведуться переговори про знищення ракет

Київ (УНІАР). — Тут 19-го січня у пресовому центрі Міністерства Закордонних Справ відбулася пресконференція з питань дальшої долі ядерної зброї.

Представник МЗС України поінформував про консультації які ведуться з Росією, ЗСА та іншими державами щодо надання Україні ґарантій її безпеки. Сьогодні Україна вже має тексти таких ґарантій від Російської федерації, ЗСА та Великобританії. Консультації з Францією і Китаєм тривають. З 16-го січня у Києві перебуває офіційна делеґація Канади на чолі з начальником управління обмеження озброєнь цієї країни, яка провела переговори із своїми українськими колеґами. Як заявив керівник канадської делеґації, пояснення становища України щодо договору Старт-1 і договору про нерозповсюдження ядерної зброї дозволяють йому інформувати свій уряд у позитивному аспекті.

Начальник управління з обмеження озброєнь та роззброєння Міністерства Закордонних Справ України Костянтин Грищенко нагадав, що недавно Україна підписала, спільно із 130-ма країнами, Конвенцію про заборону хемічної зброї. Конвенція набуде чинности через два роки і лише після того, як її ратифікують парляменти не менше 60 відсотків країн, які поставили під нею свої підписи. Документ передбачає ефективну систему інспекційних наглядів за виконанням його настанов. Хоч Україна, за словами К. Грищенка, і не має хемічної зброї, вона має підприємства хемічної промисловости, які теоретично здатні продукувати таку зброю. Потрібний певний час, щоб підготувати ці підприємства для міжнародної інспекції.

К. Грищенко також сказав, що з російською делеґацією ведуться переговори про умови і порядок розкомплектування і ліквідації як ядерних боєголовок, так і самих ракет, розміщених на території України. К. Грищенко підкреслив, що питання про вивіз саме ракетоносіїв за межі республіки, в тому числі і виготовлених на російських землях, на дипломатичному рівні навіть і не піднімалося. Переміщення 130 рідкопаливних ракет практично неможливе і вони повинні знищуватися в місцях їх теперішнього розташування. Що стосується безпосередньо ядерних боєголовок, то Україна, в принципі, не проти того, аби їх демонтаж і ліквідація відбувалися на

(Закінчення на стор. 5)

Померла Л. Маняк

Лексінгтон, Н. Й. (М. Коць). — Згідно з одержаною вісткою за підписами Д. Каленика, заступника голови і В. Гули, відповідального секретаря Асоціяції Дослідників Голодомору в Києві 23-го січня 1993 року раптово померла св. п. Лідія Коваленко — Маняк.

Л. Маняк

Св. п. Л. Маняк була вибрана головою асоціяції в червні 1992 року на основуючих зборах. Вона була вийнятково спокійної вдачі, але зі широким, всеобіймаючим пляном, який послідовно намагалася здійснювати в тих невідрадних умовинах незалежної України. Співавтор книги-меморіялу „33-Голод", яку разом із також уже покійним мужем Володимиром Маняком, що згинув у автобусній катастрофі випрацювали для увічнення пам'яти жертв голодомору.

Соціялісти переорієнтовуються

Київ (УНІАР). — На пресовій конференції у Верховній Раді 21-го січня голова Соціялістичної Партії України (СоцПУ) Олександер Мороз заявив, що розглядати питання статуту СНД нині немає сенсу, оскільки відновлення СССР уже неможливе. О. Мороз заявив, що СПУ підтримує ідею зміцнення економічних зв'язків у рамках СНД.

Соціялісти вважають, що сьогодні жодна з політичних партій України не має достатньої популярности. Відновлення Комуністичної Партії України на їхню думку, є в інтересах громадськости України, тому вони прагнуть домогтися скасування заборони КПУ. На пресовій конференції виступили також члени Політичної Ради СПУ Іван Мусієнко, Валентин Тризна і Володимир Марченко.

Голова Верховної Ради Республіки Крим Микола Багров також заявив кореспондентам, що не підтримує закликів про відновлення СССР, оскільки замість республік уже виникли незалежні держави, які визнані світовою громадськістю. Голова Верховної Ради Криму не підтримує також і тих, хто домагається перегляду існуючих кордонів.

22-ГЕ СІЧНЯ

Київ (УНІАР). — В Національному Академічному Театрі Опери та Балету відбувся урочистий вечір з нагоди 75-ої річниці проголошення Центральною Радою Української Народної Республіки IV Універсалу. В урочистостях взяв участь Президент України Леонід Кравчук. З доповіддю виступив віцепрем'єр-міністер України академік Микола Жулинський.

Б. ЄЛЬЦИН КРИТИКУЄ ЗСА

Джерзі Сити, Н.Дж. — Як інформує постійний кореспондент „Ню Йорк Таймс" в Москві Сердж Шмеманн, президент Боріс Єльцин у пресовій конференції, перед офіційною поїздкою до Індії, заявив своє невдоволення політикою ЗСА, закидаючи, що вони „диктують" свої умови в Іраку і колишній Югославії. Це вперше Б. Єльцин публічно виявив своє обурення політикою ЗСА, а зокрема атакою літаків і ракет на Ірак і загостренням становища щодо конфлікту на Балканах. На думку Б. Єльцина, Росія має балянсувати політику між Сходом і Заходом. Хоча президент Росії у своїй пресовій конференції підкреслив, що Росія далі підтримує акцію Організації Об'єднаних Націй, його виступ проти ЗСА вказує на невдоволення останніми по діями тих двох країн, які Росія уважає тереном своїх інтересів.

Як інформує С. Шмеманн Ірак раніше був головним покупцем зброї із СССР, а симпатії росіян для сербів є усім відомі. Тепер Росія уважає, що ЗСА саме на тих теренах має нахил диктувати свої порядки. Як дослівно сказав Б. Єльцин, „одна країна не може диктувати другій що робити в будь-якій частині світу. Ми маємо різницю поглядів із ЗСА щодо колишньої Югославії, ми думаємо, що повинен бути політичний діялог у справі Іраку і його уряду. Мені здається, що Клінтон має більше нахил до такої політики", — сказав Б. Єльцин, який, як кажуть не був вдоволений тим, що Буш не радився з Москвою перед атакою на Ірак.

Підкреслюючи загальне невдоволення політикою ЗСА в Москві, заступник президента Александр Руцкой, який, як уважає американський кореспондент, назагал є більш консервативний як Б. Єльцин, сказав у окремому інтерв'ю для преси, що він поставив би „вето" в ООН, щоб затримати останню атаку ЗСА на Ірак.

Останні дії Заходу і ООН щодо Іраку та країн колишньої Югославії викликали, як відомо, сильне обурення у Верховній раді Росії, зокрема, проти міністра закордонних справ Андрея Козирева за його свідому співпрацю із Заходом. На останній пресовій конференції Б. Єльцин відкликався до цієї явної критики міністра закордонних справ і, не старанючися його дуже боронити, заявив, що політика уряду є тепер більш-менш збалянсована. Він теж підкреслив, що Росія є державою евроазійською. Чужинецьким журналістам ця заява не зовсім вказує чи це перший заклик зміни напряму політики Росії, чи це тільки реверанс у сторону Індії, куди Б. Єльцин вибирається.

Україні треба дати якнайбільше знання англійської мови

Джерзі Сиії, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Коли ми минулого року мали нагоду прислухуватись поясненням організаторки курсів англійської мови в Україні проф. Зірки Воронки, у нас не було ніякого сумніву, що ця дрібного росту, але енергійна та ділова людина є саме, як каже німецьке прислів'я „дер ріхтіґе Манн ауф дем ріхтіґен Пляц" (відповідна людина на відповідному місці). Наші сподівання не завели, і тепер коли вона після тритижневого перебування в Києві приходить розповісти про те, що плянує, то ми не сумніваємося, що вона все це виконає, і то точно та, як завжди, надзвичайно професійно.

Проф. З. Воронка розказує про нові пляни навчання англійської мови в Україні.

Саме цей її підхід дав такі добрі висліди у першому році зорганізування групи добровольців, що поїхали в Україну навчати англійську мову. Спонзором цього проєкту став Український Народний Союз, що уфундував усі навчальні матеріяли, вишкіл, а відтак після літа зустріч добровольців-учителів на Союзівці.

Тепер проф. З. Воронка підготовляє вже знову з допомогою УНС другу серію поїздок учителів англійської мови в Україну. Хоча вона вже все має заплановане і показує листу запотребувань, все ж цікаво почути її інформації та спостереження з успіху минулорічної акції та впливу на цьогорічну. Отож минулого року в Україну виїхало 84 учителів із ЗСА, Канади і одна учителька з Єгипту. Вони працювали на курсах у 29 різних місцевостях.

— Подумайте, — каже З. Воронка — 96% викладачів вже зголосилися, що хочуть знову їхати — чи це не найкращий доказ, що наш задум вдався? Правда були невеликі недотягнення, але на помилках будемо вчитися. Одне ясне для нас, що ці курси англійської мови дали не лише вдоволення викладачам, але збудили велике зацікавлення серед населення. Нав'язалася дружба, бо більшість викладачів жили на приватних квартирах і ми бачимо вже тепер як минулорічні викладачі бажають повернутися до тих самих місць, де вони перебували або просять про тих самих викладачів у поодиноких місцевостях.

— Чи і цього року плянуються ці курси при співпраці УНС і Товариства Української Мови „Просвіта" в Україні?

— Так і наш задум можливий лише при такій допомозі. Т-во „Просвіта" ма свої осередки по всіх областях України і вони стараються про приміщення і прохарчування вчителів та організування курсів. А УНС дає знову усі потрібні для навчання матеріяли, вишкіл, а передусім велику працю технічної підготов-

(Закінчення на стор. 5)

РОЗСЛІДУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ КОМУНІСТІВ

Львів (УНІАР). — Сесія Львівської Обласної Ради народних депутатів ухвалила рішення про створення постійної комісії для розслідування злочинної діяльности колишніх ВКПБ та КПСС на території Львівської области.

У СВІТІ

ПІД ЧАС ВІЗИТИ до Туреччини міністер оборони Албанії Сафет Жулялі попросив від турецького уряду збройної допомоги. Досвід Боснії, підкреслив С. Жулялі, показує, що допомогу слід надавати до того, як ООН запровадить ембарґо на доставу зброї. „Якби албанська армія була сильнішою, вона б зупинила сербів", — сказав С. Жулялі. Анкара і Тірана встановили тісні зв'язки в ділянці оборони після падіння комуністичного режиму в Албанії і підписали ряд угод про розвиток воєнного співробітництва між обома країнами.

В НЕДІЛЮ, 24-ГО СІЧНЯ, Вінні Мандела, дружина керівника Африканського Національного Конгресу Нелсона Мандели, виступила з гострою критикою на адресу АНК. Вона вважає, що його політика є занадто компромісовою і не принесе повної перемоги для чорної більшости населення Південно-Африканської Республіки. Разом з тим Вінні Мандела заявила, що не має наміру засновувати нову політичну партію. Виглядає, що боротьба за владу розпочнеться в самому АНК, і першим суперником Вінні буде її чоловік, Нелсон Мандела. Спостерігачі підкреслюють, що Вінні має велику підтримку серед молодих членів АНК, які не хочуть ділити владу в новому уряді з іншими політичними партіями — ні з білими, ні також з чорними.

В НЕДІЛЮ, 24-ГО, АНГЛІЙСЬКІ воєнні гелікоптери перевезли 17 палестинців, депортованих ізраїльськими властями п'ять тижнів тому, з „проміжної зони" назад до Ізраїля. Ця акція стала можливою з огляду на зусилля Міжнародного Червоного Хреста і уряду Великобританії, у вислідi яких Ізраїль погодився прийняти назад із 13 помилково депортованих і 4 хворих палестинців.

ПІВНІЧНА КОРЕЯ застосувала ще одну, вже четверту з черги продовж січня, спробу домогтися скасування спільних американсько-південнокорейських воєнних маневрів „Тім спіріт". Північнокорейський співголова спільної комісії в питаннях ядерної контролі Цой У Дін надіслав телеграму в Сеуль, пропонуючи провести спеціяльне засідання з приводу тих маневрів. Тим часом добре відомо, що підставою для відновлення маневрів є вперте небажання Північної Кореї дозволити на інспекцію своїх ядерних об'єктів і воєнних баз.

КОЛИШНЬОМУ ЛІДЕРОВІ болгарської компартії Тодорові Жівкову буде пред'явлено звинувачення в державній зраді за намір приєднати Болгарію до Совєтського Союзу. Болгарське радіо, посилаючись на генерального прокуратора республіки Івана Татарчева, повідомило, що Т. Жівков хотів зробити Болгарію 16-ою совєтською республікою, однак Москва, виходячи з тактичних міркувань, відмовилася від цього.

В АМЕРИЦІ

ВИСТУПАЮЧИ НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ програмі „Зустріч з пресою" у неділю, 24-го січня, секретар Скарбу Лойд Бентсен, якого президент Билл Клінтон зробив своїм головним речником коли йдеться про справи економіки, заявив, що Уряд президента Б. Клінтона має на меті запропонувати оподаткування на всі роди енерґії, щоб обнизити бюджетовий дефіцит і заохочувати громадян в ощаджувані енерґії. Він також дав до зрозуміння, що передвиборча обіцянка Президента про обниження податку для середньозаробіткової групи громадян мабуть таки не буде здійсненою, а на твердження про те, що цей новий податок на енерґію знову ж буде найбільшим тягарем для вищезгаданої заробіткової групи, він просто змовчав. Не зважаючи на представлені Л. Бентсеном причини, на думку аналітиків це не захоронить президента Клінтона від вже зростаючого незадоволення.

У НЕДІЛЮ, 24-ГО СІЧНЯ, о год. 2-ій по полудні в лікарні морської фльоти Бетесда помер Тирґуд Маршалл, проживши 84 роки. Для американських муринів покійний був героєм у боротьбі за громадські права, головним стратегом пляну закінчення офіційної сеґреґації в ЗСА і першим негритянським суддею Верховного Суду. У 1991 році, після 24-літньої праці у Верховному Суді, він відійшов на пенсію. Багато визначних осіб ЗСА, які в той чи інший час мали нагоду спілкуватися з покійним суддею, уважають його просто легендарною постаттю, що залишила свій слід не тільки серед негритянської громади Америки, але також в цілій країні.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони Лес Аспин у своєму довірочному листі до президента Билла Клінтона, дораджує йому не робити жодних драстичних потягнень щодо делікатної справи гомосексуалістів у збройних силах ЗСА. Л. Аспин в цьому листі сказав, що більшість членів Конґресу і військові провідники не є схильні тепер голосувати за будь-якими радикальними змінами, тому на його думку цю справу треба відложити принайменше на шість місяців.

ЗСА І ФРАНЦІЯ підписали договір про спільне військове представництво у космосі. З Пентаґону повідомили, що договір був підписаний в останніх днях урядування президента Джорджа Буша тодішнім секретарем Департаменту оборони Ричардом Чейні та його французьким колеґою П. Жокс. У повідомленні сказано, що текст договору, який встановлює політичні та юридичні рамки співробітництва і використання космосу у військових цілях, є таємним. У спільній заяві міністрів оборони ЗСА і Франції сказано, що сторони зобов'язуються „не сприяти розповсюдженню ракетних і космічних технік, які могли б підірвати міжнародну безпеку". Договір передбачає співпрацю в таких ділянках як зв'язок, космічна навіґація, контроля за станом довкілля, створення нових технік та випробування конструкторських робіт.

СЕКРЕТАР ДЕРЖАВНОГО департаменту Воррен Кристофер заявив, що він сумнівається чи вдасться міжнародним посередникам зупинити війну в Боснії і Герцеговині. Речник секретаря Державного департаменту Ричард Бавчер на пресовій конференції заявив, що хоча Уряд президента Билла Клінтона в загальному підтримує ці переговори, то В. Кристофер має сумніви чи можна буде знайти мирну розв'язку, яку всі сторони підтримають. Аналітики твердять, що такі завваги секретаря Державного департаменту поставили нову Адміністрацію в незручне положення, заявляючи публічно про підтримку переговорів, а в той самий час критикуючи ці намагання.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Інавґурація

Визначене Конституцією Америки заприсяження обраного 3-го листопада минулого року нового Президента і вся причетна парада відбувається звичайно в одному дні. Цим разом згори заповіджено, що прерізні імпрези, включно з 11-ти балями цього ж 20-го січня, будуть відбуватися впродовж цілого тижня. Урочисту церемонію присяги на Біблію, в якій новий Президент зобов'язується боронити Конституцію, сповито радісними окликами півмільйонової маси осіб, прибулих з усіх кінців Америки. Сам Билл Клінтон виголосив 15-хвилинну високопатріотичну промову, яка своїм стилем і навіть висловами нагадувала інавґураційну промову Джана Кеннеді. По суті — Клінтон не сказав нічого нового, підкреслював вартість демократії і людських прав та заповідав „нову еру".

Як у всіх історичних подіях — і в отій інавґурації були світлі й сумнівні моменти. Заманіфестовано традиційну куртуазію, яка виходить поза межі формалістики, бо виявляє глибоку особисту і політичну культуру. Джордж Буш зустрів Клінтона при вході до Білого Дому словами „Вітайте у Вашому новому помешканні". Билл Клінтон у своїй промові висловив в імені народу подяку Бушеві за його півсторічну віддану службу. Цікавим, промовчуваним телевізійними звітодавцями моментом, був прилет з Лондону британського прем'єра Джана Мейджора — не для участи у церемонії, а щоб попрощати Джорджа Буша, якого високо шанував, як лідера не тільки Америки, а всього вільного світу. Одверто признав це у корсткому інтерв'ю, що його перевела з ним, Мейджером, Барбара Волтерс. Запитаний, чи розмовляв з Клінтоном — потвердив це, але — зрозуміло — обмежився до кількох ввічливих слів.

Цікаво, що всупереч сподіванням колишній президент Джиммі Картер, останній демократ перед ерою республіканців у Білому Домі, не відіграв ніякої ролі на тій інавґурації. У розмові з журналістами він правильно ствердив, що Клінтон у своїй передвиборчій кампанії „забагато наобіцював".

Безперервний крик багатотисячної юрби — супроводив цю історичну подію. Але не можна вбачати у цьому масовому напливі людей виключно тільки цікавість. Демократична партія, яка організувала ці паради й забави, прагнула сполучити політику з видовищем: політикою було бажання показати мало кому відомого недавнього губернатора маленького стейту Аркенсо — півмільйоновій масі прибулих. Але ж привела їх до Вашінґтону не тільки людська цікавість й організаційна машина партійної верхівки, але й патріотизм. Глибокий патріотизм громадян усіх рас, національних груп і людей різного віку, які усвідомили, що Америка стоїть на грані двох епох.

Якою буде ця нова епоха — один Господь знає. Радість, що оце прийшла до Білого Дому молодша на одну ґенерацію людина, — швидко минеться. Прийде спокійна речева оцінка, критерієм якої будуть конкретні діла нового Президента, який водночас є прем'єром, головнокомандуючим збройних сил та призначає членів Верховного Суду. Маленький нюанс, як глибоко й поважно знав потреби американської імперії Дж. Буш: він велів секретареві оборони Чейні залишитися на своєму пості до часу, поки Сенат затвердить нового секретаря оборони — Лес Аспена, колишнього голову Комісії військових справ у Палаті депутатів.

21-го січня 1993 року Президент Билл Клінтон головував уперше у Білому Домі на нараді з усіма членами свого Уряду. Події в Америці й усьому світі не стоять на місці. І вони вимагають рішення від нового Президента та його Уряду. Незавидна ситуація, незавидна роля, дармащо кожний американський хлопчина мріє — стати президентом.

ПАЛЕРМСЬКІ КАРАБІНЕРИ знайшли бункер, в якому до свого арешту переховувався керівник мафії Сальваторе Ріїна („Тото"). Тепер Ріїна сидить у тій самій в'язниці „де колись тримали турецького терориста Алі Аґджу, який зробив атентат на Папу Римського. Покищо всі звинувачення Ріїна спокійно відкидає, вимагаючи зустрічі віч-на-віч зі своїми колишніми спільниками, що свідчать проти нього.

Микола Світуха

МІЖ КИЄВОМ І МІНСЬКОМ

I

За інформаціями київської преси, в половині грудня 1992 року перебувала в Києві урядова делегація Білорусії під проводом прем'єра Вячеслава Кебіча для підписання коло 20 двосторонніх угод і протоколів, що охоплюють широкий спектр відносин між Києвом і Мінськом, — від фінансів, торгівлі, транспорту і зв'язку, до співпраці в технічному забезпеченні військових сил і підготові військових кадрів. Прем'єр Леонід Кучма мав підкреслити, що між Україною і Білорусією немає проблем у взаєморозрахунках у зв'язку з грошовою реформою в Україні та що підписані угоди врегулюють питання кредитів і боргів потрібних для скріплення чи відновлення торговельних зв'язків з державами рублевої зони.

Поза багатьма незаперечними позитивами співпраці між двома сусідніми державами, не можна не добачувати факту, що внутрішньополітичні і економічні реформи просуваються в Білорусії ще повільнішим темпом як в Україні. Завдяки домінації консервативних сил у Верховній Раді, між якими чисельно репрезентовані директори колгоспів і державних промислових підприємств, фактична влада в Білорусії залишилася у руках колишніх партократів. Поза декляративними заявами про демократію, цей елемент далекий від будь-яких реформ які не служили б інтересам збереження і закріплення його позицій.

Такі висновки основані на особистих спостереженнях і розмовах з провідними білоруськими діячами в Мінську при нагоді перебування автора цієї статті в Білорусії в складі канадської делегації. Поділ демократичних сил на дев'ять дрібних партій, жадна з яких не нараховує більше як кілька тисяч членів, не сприяє консолідації ефективної альтернативи до теперішнього уряду. Як інформувала контрольована урядом білоруська преса, публічна опінія не підтримує ідеї розпуску Верховної Ради і проголошення нових виборів. Восени прем'єр Кебіч вів активну кампанію проти ідеї референдуму щодо нових парляментських виборів, мотивуючи свою позицію можливістю „дестабілізації", яка не сприяла б готовості Заходу допомогти в модернізації економіки. Незважаючи на це, що опозиційним силам вдалося зібрати більше як 360,000 підписів для підтримки референдуму, Верховна Рада не спішилася вирішувати цього питання.

Напруження стосунків поміж прем'єром Вячеславом Кебічем і головою Верховної Ради Станіславом Шушкевичем пояснюють намаганням Кебіча консолідувати більшість влади в своїх руках. Перебравши під контроль Кабінету Міністрів поверх 80 відс. білоруської преси (за тиражем), прем'єр Кебіч ефективно заглушив вокальну частину опозиції до його політики. Одним з багатьох парадоксів у Білорусії можна назвати факт, що речником позицій уряду залишився часопис „Советская Бєлорусія", а колись популярний опозиційний часопис „Знамя Юности" завдяки фінансовим труднощам також перейшов під прямий контроль Кабінету Міністрів.

Репутація Вячеслава Кебіча серед демократичних кіл Білорусії сильно підупала після цього, коли він підписав у липні 1992 року цілу серію двосторонніх договорів з Російською федерацією. Тодішній прем'єр Росії Єгор Ґайдар окреслив ці договори як такі, що відновлюють „спільний економічний простір", який існував до часу розвалу Совєтського Союзу. Деякі коментатори, зокрема речники Народного Фронту Білорусії, характеризували договори Кебіча з Ґайдаром „кроком в напрямі конфедерації" з Росією, дипломатичною „капітуляцією" перед експансивною політикою російських екстремістів.

Закінчення буде.

Богдан Бойчук

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ ДЛЯ УКРАЇНИ — В НЮ ЙОРКУ

Не є таємницею для нікого, що українська культура для світу, в суті речі, не існує. Існують лише дуже рідкісні вийнятки (як от Архипенко, та й його найчастіше приєднують до російської сфери). Але вийнятки загального явища не творять.

Україна, правда, виходить на політичну карту світу. Та це лише частинне досягнення. Для найвищих інтелектуальних і творчих сфер світової спільноти нація існує, в повному розумінні слова і по-справжньому, тільки тоді, коли має свою культуру, коли має духовну сутність.

Формування духовного образу України („image making") під цю критичну пору нашої історії — є найвищої ваги, і відкладати чи легковажити його не можна. Не можна саме тому, що нас ввесь час (не без помочі північних „братів", які й далі мають великий вплив в усіх колах) змальовують у вивихненому виді: як ядерних мілітаристів, ледь не політичних чи пак націоналістичних дикунів, які загрожують стабільності й мирові світу.

Це треба негайно невтралізувати, — з одного боку, діяльністю (ще не існуючого, на жаль) культурного атташе України на ЗСА і, з другого боку, нашою тут діяльністю в діяспорі.

Але процеси, які діють під цю пору в українській спільноті в Америці й Канаді, мене прямо лякають. Вся увага і вся поміч звернена на **Україну**. Психологічно явище це цілком зрозуміле. Але, внаслідок цього, катастрофічно валиться наше культурне життя тут. Ми не маємо вже ні одного журналу, який відображував би мислення й духовість діяспори. Не маємо вже ні одного видавництва. Майже ніхто не цікавиться тим, що роблять наші науковці, письменники, малярі чи композитори.

Трагедія й непорозуміння саме в тому, що фінансово Україні помогти не можемо. Тут треба сотень більйонів долярів. (І я повно погоджуюсь з думками київського письменника Миколи Рябчука, які він висловив недавно на сторінках „Свободи"). Мало того, **Україна** вже сьогодні потребує і ще більше буде потребувати в майбутньому нашої інфраструктури, наших інституцій, саме тут, в Америці й Канаді: катедр і дослідних центрів при американських чи канадських університетах, музеїв, інститутів української культури, мистецьких ґалерій, музичних і театральних інтерпренерів, і тд, і тд. Бо саме такі інституції могли б промощувати дорогу в світ науковцям, письменникам, малярам, музикам, театрам, балетним колективам і операм з України.

У цій статті хочу обмежитись тільки до тих аспектів діяльности Українського музею, які відчинятимуть для української культури двері у світ.

Досі Український Музей вів свою діяльність у дослівно двох кімнатках. Уже понад 15 років дирекція музею збирає фонди, щоб придбати фонди чи побудувати краще і більше приміщення. Була ідея примостити Український музей у престижевому будинку на 79-ій вулиці й 5-ій авеню, — саме в найкращій музейній і ґалерійній дільниці міста. Та візії ці розвіялись, бо ідея клюбу для вибраних перемогла.

Все ж, значні успіхи були. Музей придбав площу й будиночок на 6-ій вулиці, в сусідстві відомої мистецької школи Купер Юньйон та славного Публічного театру.

Дирекція Українського музею рішила, що найпрактичніше й найекономніше буде під цю пору розбудувати і побільшити цей будинок на 6-ій вулиці — надати йому престижевого виду. Плян виготовив архітект Юрій Савицький. Будинок матиме три поверхи й підвал із 15,000 квадратових футів ужиткової площі. Плян передбачає багато місця на зберігання експонатів, на курси, майстерні та бюра. На першому поверсі буде велика виставова заля й авдиторія, як і сім відкритих ґалерійних площ та одна ґалерійна кімната. Отже, в такому просторі можна буде робити не тільки малі чи більші виставки картин окремих мистців, але й великі групові вистави чи вистави наших старинних цінностей з України.

Чому такий музей потрібний нам у діяспорі й особливо Україні? В загальному нам тут потрібний такий музей для того, щоб ми раптово не почали вмирати духово, асимілюватися; щоб зберігали нашу культурну життєвість. А для України я передбачаю такі види діяльности в Українському музеї, які помагатимуть їй, Україні, відкривати двері у світ:

1) Музейна ґалерія мусить бути зареєстрована, щоб на виставки у ній приходили американські мистецькі критики. Це відразу поставить наших мистців з України й діяспори під світло уваги сучасної критики, що в свою чергу, може зацікавити власників американських ґалерій чи кураторів музеїв працями наших кращих мистців. Шлях це дуже трудний, але не закритий;

2) Український музей повинен нав'язувати робочі стосунки з американськими музеями в усіх ключових містах. Тоді можливо було б влаштовувати подорожуючі виставки, — чи то групові, ретроспективні (як от українського аванґарду 20-их років, який досьогодні, прямо на очах, крадуть від нас росіяни — наприклад, у недавній виставці Музею Ґуґенгайма), чи виставки старинних українських цінностей (як от ікони, чи золоті вироби з музею Печерської Лаври). Тут не треба навіть наголошувати, яке величезне значення мали б такі подорожуючі виставки по американських музеях;

3) Поскільки в Музеї буде велика авдиторія із сценою, можна було б випробувати там нові фільми з України, запрошуючи, зрозуміло, американських фільмових аґентів (чи радше „film distributors)");

4) Можна було б уряджувати концерти відомих співаків чи рок-ансамблів для американських імпресаріїв;

5) Можна було б теж давати в спрощеному виді балетні й театральні постановки труп з України — знову же для американських імпресаріїв;

6) Можна було б, вкінці, влаштовувати інтернаціональні наукові симпо-

(Закінчення на стор. 6)

Юрій Стефанівський, Львів

Фестиваль оперного мистецтва ім. С. Крушельницької у Львові

Фестивалі оперного мистецтва ім. Соломії Крушельницької у Львові почали проводити з осені 1988 року за ініціятивою головного диригента Львівського державного театру опери і балету імені Івана Франка, народного артиста України І. Лацанича і з того часу вони стали традиційними.

Проходять ці справжні свята мистецтва врочисто, щоразу збирають провідні оперні колективи та окремих виконавців-вокалістів, музик, диригентів — не лише з України, але і з багатьох країн світу (і не лише українського походження), виконуються на них опери, у яких колись співала наша талановита артистка. Головна мета фестивалів — привернути увагу до творчості найвідомішої в усі часи славетної оперної співачки, доньки нашого народу, українського соловейка, як її називали Соломії Крушельницької.

Цьогорічний фестиваль особливий — він проходить у рік 150-літнього ювілею Миколи Лисенка і розпочався через тиждень після закінчення у Києві ще одного фестивалю української оперної музики, присвяченого цій знаменній даті. Три перші фестивальні дні у Львові були присвячені Миколі Лисенкові — на сцені Львівського театру опери і балету імені Івана Франка мистці демонстрували опери корифея української музики — „Наталку Полтавку" та „Різдвяну ніч", а також два концерти за його творами.

В опері „Наталка Полтавка" в ролі Петра виступив українець за походженням прима-соліст Братиславського національного театру та Українського музично-драматичного ансамблю ім. Тараса Шевченка із Словаччини Василь Грицак. Мистець у цьому році відзначив сорокарічний ювілей творчої діяльности, але голос його звучав так само впевнено і широко, як і молоді роки.

Серед інших артистів найбільше запам'ятались відомі у світі майстри — диригент Адріян Бриттан із Америки („Мадам Батерфляй"), співачка, народна артистка України Валентина Кочур, яка бездоганно виконала партію Азучени у „Трубадурі", заслужений артист Росії Олександр Ломоносов (партія Манріко в тому ж „Трубадурі"), а заслужена артистка Росії Галина Чорноба просто зачарувала глядачів бездоганним виступом в ролі Йоланти у однойменній опері.

Цілий тиждень тривало свято високого мистецтва, під час якого його шанувальники мали змогу почути такі шедеври світової музичної культури, як опери „Отелло" та „Трубадур" Д. Верді (виконувалися італійською мовою), „Фльорія Тоска" та „Мадам Батерфляй" і „Кармен" Ж. Бізе, „Йоланта" П. Чайковського.

Міжнародний Фестиваль оперного мистецтва ім. Соломії Крушельницької у Львові рік від року набуває усе більшого значення та усе престижнішого статусу. В доказ процитую лише два записи в книзі відгуків. Народний артист України Дмитро Гнатюк: „Соломія — наша пісня, наша гордість і слава. Фестиваль, присвячений видатній співачці — це прекрасно! Велика дяка, дорогі друзі, за шану до нашого соловейка". Народна артистка України Нонна Суржина з Дніпропетровська побажала: „Дуже рада, що на Україні настав час шанування великої співачки Крушельницької. Дай Боже, щоб цей фестиваль був не останнім. Дякую за все колегам-акторам, диригенту І. Лацаничу".

Разом з позитивами, фестиваль висвітлив і недоліки, які неґативно відбиваються на загальному стані української культури. Найголовніша з них — проблема молоді. Мало, дуже мало молодих виконавців побачили ми цього разу. Соціяльна незахищеність молодих талантів, низька платня, житлові проблеми, засилля і опір надзвичайно живучих пристосованців-чиновників від культури, яких здається, навіть найрадикальніші політичні зміни не годні відлучити від годівниці, спричиняють до того, що талановита українська мистецька молодь не може реалізувати себе на сценах наших театрів і змушена шукати щастя на стороні. Думаю, що новому міністрові культури України Іванові Дзюбі біди нашого мистецтва відомі і вірю, що вже на наступному, п'ятому фестивалі Соломії Крушельницької ми побачимо цілу плеяду молодих вокалістів, музикантів та диригентів світової кляси.

ЩОНАЙМЕНШЕ 22 ОСОБИ ЗАГИНУЛО і понад 100 дістали поранення у висліді вибухів двох бомб на багатолюдних вулицях пакістанського міста Гайдарабаду. Одна з бомб була встановлена на моторовому ровері і вибухнула перед готелем, а друга, прикріплена до візка вуличного торгівця, — перед кінотеатром. В місті мешкає багато іміґрантів з Індії, які розмовляють на мові урду. Місцеве населення ставиться до них вороже, звинувачуючи їх у намаганні дестабілізувати громадське життя в Гайдарабаді.

І. Самійленко

ПЕРШИЙ ЕТАП ДЦ УНР В ЕКЗИЛІ

V.

У ділянці підготови цивільних кадрів для майбутньої незалежної України дуже популярним був клич УНР: „Здобувати освіту!" У Чехо-Словаччині центрами навчання стали університет у Празі, Педагогічний інститут та Господарська академія в Подебрадах. Уряд УНР разом з центральною студентською організацією ЦЕСУС допомагав студентам в здобутті освіти та у підшукуванні праці. З ініціятиви Уряду УНР були створені в різних країнах світу громадські організації, які охороняли українців-еміґрантів від асиміляції в чужому оточенні.

Наближалася Друга світова війна, яка кардинально змінила ситуацію Уряду УНР в екзилі. Перед цією війною, як відомо, відбувалися зустрічі і наради лідерів країн Европи. Однією з таких важливих зустрічей була конференція „Чотирьох" в 1938 році в Мюнхені. Тоді ж Уряд УНР (Прокопович) вислав учасникам цієї конференції, кожному окремо: Гітлерові, Деладьє, Мусоліні і Чемберленові обширний референдум у справі Карпатської України, становища в Україні та інших неросійських народів. Пізніше відважні протести на ім'я уряду Третього Райху висилали президент А. Лівицький, полковник А. Мельник (ОУН), Митрополит А. Шептицький в обороні прав українського народу. Одначе ці протести були явно зіґноровані.

Як відомо, Третій Райх відпочатку був вороже наставлений до УНР в екзилі. Німці добре знали, що політика Уряду УНР орієнтувалась не на Німеччину, а на колишню західню Антанту, і що члени цього Уряду: Прокопович, Шульгин, генерал Удовенко та інші в Парижі, з відома Президента А. Лівицького, задеклярували себе по боці альянтів. Німці також знали, що повстанські загони от. Тараса Бульби-Боровця, які боролися як з німцями так і совєтами, були створені з доручення Президента А. Лівицького. І тому не випадкового проф. Шульгина заарештували німці, проф. Прокопович та інші переховувались в неокупованих частинах Франції, а Президента А. Лівицького конфіновано у Варшаві.

Насувалась Друга світова війна — роки страхіття, руїни, мільйонів жертв і хаосу, але і надій на краще майбутнє. Але надії не справдились. Для нас — багаточисленної еміґрації, а зокрема для наддніпрянської, настав час сталінської насильної терористичної репатріяції, час невідомого тяжкого майбутнього. Нелегкі проблеми постали і перед уцілілою когортою ветеранів УНРеспубліки в умовах знеможеної Европи й зруйнованої дощенту України.

Закінчу статтю словами наступника і вірного друга Симона Петлюри — Андрія Лівицького, який, згідно закону з 12-го листопада 1920 року і Ради Народних Міністрів, перебрав пост голови Держави 1-го червня 1926 року. Він заявив: „Приймаючи на себе в цей відповідальний час увесь тягар праці нашого і державного визволення, Уряд УНреспубліки дає урочисту обітницю перед цілим українським народом та перед славною пам'яттю Симона Петлюри свято непорушно виконати до кінця свій обов'язок перед батьківщиною". Пам'ятаймо, — говорив він, — що від своїх обов'язків Уряд УНР буде звільнений тоді, коли складе повновласті на руки свого суверена — українського народу на рідній землі".

„...Україна, — говорив Симон Петлюра, — стане реальністю, як у житті народу нашого, так і перед широким світом". Адже ж український народ дорого заплатив своїм життям і кров'ю за право самостійно й ні від кого незалежно порядкувати на своїй віковічно землі. І коли сьогодні ми чуємо, що суверенна Україна вже є, і, яке чудо, що вона, мовляв, створена чи відновлена мирно — без пролиття навіть краплі крови, то це неправда! А героїчні Крути, Київський Арсенал, зимові походи, лицарський Базар? А мільйони замучених у в'язницях, розстріляних, а понад сім мільйонів жертв народовбивчого голоду? А Вінниці, Биківні, жертви процесу СВУ і знищені священнослужителі? А ворог число один — Петлюра і Петлюрівщина — вороги, яких большевицькі убивці вишукували з ліхтарем серед світлого соняшного дня, щоб винищити з корінням дух УНР і петлюрівщини на українській землі? А кров, пролита у карпатських і волинських лісах? А Рух опору і дисентський Рух? За що ж вони боролись і гинули? За шаха перського? Ні, вони боролись і умирали за волю і Україну. Найдіть якийсь інший народ, який би так дорого заплатив своїм життям і кров'ю за це святе Богом дане право!

Чи ж не ясно кожному українцеві і українці, що не було б цього неперервного ланцюга боротьби українського народу, — не було б і Акту 24-го серпня 1991 року, не було б і успішного Всенародного референдуму того ж року на Україні.

Оглядаючись на пройдений тяжкий і жертвенний шлях нашого народу на Україні та згадуючи віддану службу йому ДЦ Української Народної Республіки на чужині, ми можемо з гордістю сказати, що Уряд УНР виконав свій святий обов'язок перед українським народом. Ідею визволення України він зберіг непорушно до кінця.

ПОВЕРНЕННЯ ІМЕНИ Б. ЛЕПКОГО І ЙОГО ТВОРІВ УКРАЇНІ

У вирі подій 1992 року, першого року незалежности України, з поля зору ніби відійшла на другий плян знаменна дата — 120-річчя з дня народження видатного українського письменника Богдана Лепкого (1872—1992), роками замовчуваного в колишньому СССР, майже виклятого, бож смів звеличити ім'я і епоху гетьмана Івана Мазепи у відомій великій повісті „Мазепа". У жовтні 1992 року у вужчій батьківщині Б. Лепкого, на „золотому Поділлі", проходили величаві відзначування у формі наукових конференцій з участю визначних літературознавців не тільки з Києва, Львова, але і Луганська, Донецька, Одеси, Ужгороду, Рівного. Багато уваги гідному відзначенню Б. Лепкого присвятив проф. Федір Погребенник з Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН України, а його тема „Повернення Богдана Лепкого. На шляхах до нового прочитання й осмислення його спадщини" стала „коронною" серед тем, які охоплювали різні аспекти творчости письменника. Таке ж відзначення відбулося пізніше в Києві. У відзначуванні в жовтні взяв участь д-р Роман Смик з Чикаго, який має „свою" немалу частку у стараннях за повернення імени Богдана Лепкого Україні від самого початку, як тільки розпочалася „відлига".

Д-р Р. Смик, сам уродженець Поділля, велику частину свого життя присвятив двом Мужам Поділля: Патріярхові Йосифові і Богданові Лепкому. Розповідь д-ра Смика — це частина історії.

— Пане докторе, недавно ви повернулися з чергової подорожі в Україну. Розкажіть, будь ласка, про свої поїздки, зв'язані з іменем Богдана Лепкого.

— Торік я двічі їздив в Україну — у серпні і жовтні, а впродовж останніх двох років — чотири рази. Хоч народився я на Івано-Франківщині, але ціла моя родина походить з Бережанщини — батьківщини Богдана Лепкого. У Бережанах проживала і похована моя бабуня Іванна з Лепких, сестра о. Сильвестра, батька Богдана Лепкого. Будучи в Україні, я відвідав село Жуків, де юний Богдан провів десять років. У Жукові громада влаштувала урочисту зустріч, з процесією та священиками. Жуків став ініціятором „реабілітації" Б. Лепкого, а особливо вчитель Василь Подуфалий, який зразу ж по „відлизі" розпочав акцію повернення поетові його імени, а народові — його творів. Він заснував музей Б. Лепкого і збирає експонати. Село доглядає пам'ятник о. Сильвестрові і береже пам'ять про доброго пароха та батька Богдана.

У 1991 році припадало 50-річчя від дня смерти Б. Лепкого. У липні відбувалися масові святкування в місцях, де проживав поет. Це було щось дуже величного!

— Чому ви так активно зайнялися справою „повернення" Б. Лепкого Україні?

— З почуття родинного обов'язку, з почуття вдячности і з почуття патріотизму. Я вже згадував, що моя бабуня була сестрою (наймолодшою) батька Богдана, о. Сильвестра. Я знав Богдана багато років, він бував у домі моїх батьків в с. Жовчеві, я мешкав у нього в Кракові під час моїх медичних студій в Ягайлонському університеті. Це був дуже важливий етап у моєму житті. Він був надзвичайною людиною.

Після смерти його сина Ростислава, від 1965 року я опікувався архівом Б. Лепкого, а допомагала мені нині покійна дружина Ліда. Ми багато років займалися акцією, щоб хоч діяспора не забувала великого Сина-мазепинця. Ми заснували фундацію ім. Б. Лепкого при НТШ, яка видала „Казку мойого життя" та монографію В. Лева про Лепкого. Завдяки моїй дружині, що організувала пересувну виставку з архівних матеріялів поета, його твори були виставлені в Чикаґо, Едмонтоні, показані на телебаченні у Вінніпезі, Клівленді та Філядельфії. Видано теж ряд філателістичних ковертів, марок, присвячених Лепкому.

— Які ваші враження від перебування в рідних сторонах?

— Незабутні! Впродовж одного року місцевости-осередки, де проживав поет, виявили неабияку активність. У Жукові посвячено пам'ятник Б. Лепкому (перший у світі!), розбудовано і художньо оформлено музей, зорганізовано мистецьку програму. Мене особисто стрінула дуже приємна несподіванка: сільська Рада Жукова надала мені почесне громадянство за „заслуги в поверненні Богдана Лепкого Україні". Пригадую, що таке почесне громадянство надано Б. Лепкому в 1932 році, в 60-річчя його народження. Я передав громаді та музеєві оригінальну грамоту — надання громадянства — з 1932 року.

— Не згадуєте нічого про Бережани, місто юности та шкільних часів Б. Лепкого.

— На жаль, справи в Бережанах були під знаком гострої міжконфесійної боротьби. Міська Рада не радила робити офіційного освячення пропам'ятної таблиці на ратуші, „де колись вчився і вчив Богдан Лепкий". Відкриття відбулося при невеликій кількості бережанців. Таблицю відкрили я і д-р Микола Сивіцький з Варшави, дослідник творчости Б. Лепкого. Ці прикрі проблеми, не з вини організаторів, були компенсовані: директор музею книги Надія І. Волинець зуміла перемінити „Куток Богдана Лепкого" в цілу кімнату, художньо оформлену, в комплексі згаданого музею книги. Відбулося також подвійне свято: 50-річчя, пов'язане тематично зі 100-літтям еміграції до Канади. На виповненому по береги міському стадіоні з участю багатьох ансамблів, навіть „Ослав'ян" з Польщі, проходило це незвичайне свято. Провідною мелодією було „Видиш, брате мій", було чимало стрілецьких пісень Левка Лепкого та його побратимів.

— Чи мали ви змогу побувати ще в інших місцях „слідами Б. Лепкого"?

—Так, завдяки згаданому раніше „моторові акцій за повернення" В. Подуфалому та директорові середньої школи ім. Б. Лепкого в Жукові Степанові Галущі, нам вдалося разом з подружжям М. Сивіцьких з Варшави відвідати село Поручин, де священиком був о. Сильвестер Лепкий. Поручин, колись глухе село, тепер гарно розбудоване, нема болота, село електрифіковане, ґазофіковане, є тверді дороги. Старенька дерев'яна церковця гарно збережена і діє. Потім поїхали ми до Краснопущі. Краснопуща в житті Б. Лепкого займала особливе місце, бо в старій дерев'яній церкві, що згоріла в 1899 році був надзвичайно гарний іконостас. Була теж велика бібліотека, куди приїжджав Іван Франко. Згадую про це тому, що Б. Лепкий був дуже добрим малярем-іконописцем і намалював „Краснопущанську Богоматір" для церкви в Жовчеві, де вона і досі зберігається.

—Можете розповісти про свої враження, переживання?

— Мої враження надзвичайно позитивні! Розпочалося масове перевидання творів Б. Лепкого. Вже в 1990 році заходами активного лепкознавця проф. Миколи Ільницького зі Львова вийшли однотомник поезій накладом сто тисяч примірників (його розкуплено в короткому часі). Проф. М. Ільницький приготовив теж „Вибране", а в 1991 році вийшов двотомник у видавництві „Дніпро" в Києві, що охоплює поезії, оповідання, нариси. Двотомник, хоч вийшов накладом 50-тисяч — вичерпаний.

Найбільше, однак, почитною і поширеною є таки велика повість „Мазепи" (в шести творах). Появилася теж „Сотниківна" у місцевому видавництві в Тернополі, плянують видання „Зірки". Чималий вклад у видавання творів Б. Лепкого вніс д-р Ф. Погребенник, який в 1991 році перевидав „Казки" для дітей з ілюстраціями нових мистців, а тепер, до 120-річчя, чепурненьку книжечку „Богдан Лепкий — український письменник з Поділля", як подарунок учасникам наукової конференції в Тернополі (18 жовтня 1992). Велася також посилена публіцистична акція „реабілітації" поета. Друкувалися статті „старших" і молодших лепкознавців у наукових журналах, у республіканській та місцевій пресі.

— Який маршрут ваших двох минулорічних поїздок?

— Головною метою моєї поїздки в серпні було взяти участь у перепохороненні тлінних останків Патріярха Йосифа в соборі св. Юра у Львові й передання українській церкві у Львові повної колекції пропам'ятної релігійної філателістики та інших видань. Другою ціллю була поїздка в Бережанщину, де йшли приготування до 120-річчя з дня народження поета. Жартували люди, що мене можна назвати „ревізором з Чикаго", бо так припильновую, чи все йде згідно з плянами. Я не розчарувався в моїх сподіваннях. У Жукові закінчено „металізувати" пам'ятник Б. Лепкому, додано напис і йшло приготування до зрушення землі під будову музею родини Лепких. У Бережанах в музеї книги енергійна директор Надія Волинець запланувала поширення музею на дальші три кімнати, а незабаром буде готова бронзова пропам'ятна таблиця, що має бути освячена в жовтні. Завдяки добрим односельчанам з Жовчева, що дали автомашину, мені разом з Надією Волинець вдалося відвідати далекий Кроґулець, ген аж над Збручем, де народився і жив шість років Б. Лепкий. Тут друга енергійна і працьовита жінка, заступник директора школи ім. Б. Лепкого Ольга Пелешок показала нам шкільний музей письменника, дуже гарно, по-мистецьки обладнаний. Перед школою виднiла таблиця „Тут буде стояти пам'ятник Б. Лепкому" і вже розпочиналися роботи. Ми в трійку обговорили справу завдань окремих музеїв: метою музею в Кроґульці є робити виїзні сесії в навколишніх школах з інформаціями, відчитами, лекціями про письменника. Районний музей в Бережанах має мати методичний характер і займатися справою вдосконалення вчителів у школах, де вже впроваджено Б. Лепкого в програму навчання.

— Розкажіть дещо про вашу поїздку в жовтні, мабуть, для вас дуже важливу.

— Так, в Тернополі і на Тернопільщині йшли приготування до відзначення 120-річчя від дня народження Б. Лепкого. В суботу, 17-го жовтня, я, їдучи до Бережан, вступив до свого Жовчева, щоб побачити, як йдуть справи. У Бережанах в музеї Б. Лепкого викінчували останню (четверту) кімнату. Увечорі поїхав я до Жукова, щоб побачити як „росте" фундамент музею Лепких і рано, разом з делеґацією з Бережан, виїхали ми до Тернополя на наукову сесію, присвячену Б. Лепкому. Вона відбулася в Тернопільському драматичному театрі ім. Т. Шевченка. Тут з'їхалися визначні лепкознавці. Доповідали проф. Федір Погребенник з Києва, проф. Микола Ільницький зі Львова, проф. Роман Гром'як, представник Президента в Тернопільській обл., поет Роман Лубківський, тепер амбасадор до Чехії і Словаччини, доцент В. Полек з Івано-Франківська, доцент Я. Погребенник з Києва, М. Мороз, О. Дзьобан і М. Лозинський зі Львова та П. Медведик з Тернополя. Я говорив про долю Лепких.

18-го жовтня по полудні відбувся перший „круглий стіл", де виступили проф. Одеського університету Е. Прісовський, проф. університету в Рівному М. Ґон, доцент В. Прасолова з Донецького університету, Е. Криса з відділу АН у Львові, А. Поповський — проф. Дніпропетровського університету, П. Ляшкевич з відділу АН у Львові. Взяли участь доценти та асистенти, викладачі В. Махно, Б. Щабурський, О. Веретюк та В. Горнянчук з Тернополя, Я. Гупало зі Львова, журналіст Б. Леськів з Немирова. Увечорі в цьому ж театрі відбулася академія у виконанні театральних сил. Програма включала твори Б. Лепкого. В понеділок, 19 жовтня, святкування перенесено до Поручина, де відслонено пам'ятну таблицю Левкові Лепкому з написом „В цьому будинку 7.XII.1888 народився Левко Лепкий — композитор, талановитий поет, художник і журналіст, командир кінноти". Таблицю відслоняли проф. Р. Гром'як, предст. Президента, проф. Ф. Погребенник, проф. М. Ільницький, Василь Подуфалий (ініціятор і промотор) і я, племінник Л. Лепкого (ЗСА).

В Поручині відбувся другий „круглий стіл", з браку часу дещо обмежений. В ньому взяли участь проф. В. Качкан з Києва, проф. М. Зимомрія з Ужгородського університету, доценти А. Загнітко з Донецького університету та Ж. Ляхова з Луганська, проф. І. Денисюк зі Львова, ряд доцентів та викладачів зі Львова, Тернополя, Івано-Франківська. В Тернополі відбувся окремий круглий стіл для вдосконалення вчителів области з доповідями (до теми Б. Лепкого) самих же вчителів.

З Поручина учасники наукової сесії переїхали до Жукова, де затрималися перед „металізованим" вже пам'ятником Б. Лепкого з короткою програмою місцевого хору, а далі зі священиками та процесією всі подалися на місце, де розпочато роботи для музею Лепких. Мені припала честь покласти перший наріжний камінь, а далі клали: предст. Президента проф. Р. Гром'як, проф. Ф. Погребенник, проф. М. Ільницький та В. Подуфалий. Була відслужена поминальна Служба Божа.

З Жукова треба було поспішати, щоб ще за дня заїхати до Бережан, де священики посвятили пропам'ятну таблицю Б. Лепкого на ратуші, а слово виголосили священик-місіонар і проф. Р. Гром'як. Присутні мали нагоду оглянути чотирикімнатний музей Б. Лепкого, а пізніше відбувся „круглий стіл". На конференцію прибули найкращі сили з ділянки лепкознавства з цілої України. Увечорі відбувся концерт, програма якого була складена виключно з творів поета, у виконанні місцевих талантів та шкільної молоді.

На закінчення відбулася прощальна вечеря, якою дуже ділово та з гумором проводив представник Президента проф. Роман Гром'як, професор філології та лепкознавець. До речі, професорам Погребенникові та Гром'якові належиться велика подяка за таке вміння запланування, добір тем та проведення на таку велику скалю імпрези при економічній скруті, браку бензини та транспорту, на далеких відстаннях, впродовж трьох днів. Все „грало" як добра оркестра, бо мала добрих диригентів. У вівторок, 20-го жовтня, відбулося посвячення пам'ятника Б. Лепкому перед школою його імени в Кругульці, місці народження поета, і „круглий стіл", що його проводив проф. Ф. Погребенник з виступами доповідачів, що не вспіли прочитати своїх доповідей на попередніх „круглих столах". Серед прелегентів було чимало науковців середнього і молодого віку. Коли зважити, що тема „Богдан Лепкий" виринула і була доступна дуже недавно, то повернення Б. Лепкого в Україну можна назвати тріюмфальним! Приємно, що тернопільська земля видала двох великих синів — Богдана Лепкого і Патріярха Йосифа!

Інтерв'ю провела
Ірина Камінська

НА „ВЕРХОВИНІ" У ФРАНЦІЇ

Минулорічний літній 31-ий виховно-відпочинковий табір СУМ у Франції, на „Верховині", в Розе, недалеко Везуль, відбувся в двох етапах та в імені двох великих подій. Преший, від 3-го до 8-го серпня — в імені 50-ліття УПА, а другий, від 8-го серпня до 28-го — в імені 24 серпня 1991 р.: день проголошення незалежности України. Два табори зумовлені тим, що діти з Чорнобиля приїхали один тиждень перед початком офіційного табору, тому треба було для них визначити склад дружини та підібрати відповідну програму.

Виїжджаю з нестерпно душного Риму, як мало не кожного року, на табір у Францію, але на відміну від минулих років, я тепер в добрій компанії. Зі мною шість молодиків-семінаристів з Югославії, які з огляду на продовження міждержавно-етнічної боротьби в колишній Югославії не можуть їздити домів на літні вакації, інакше б опинилися на фронті.

Виїжджаємо в понеділок увечорі фурґоном і то з неабияким трепетом, бо не знаємо, чи вдасться нам переїхати різні границі, незважаючи на те, що в усіх є відповідні візи. Переїхали італійсько-швайцарську границю без проблем, а на швайцарсько- французькій нас затримують, але по кількахвилинному поясненні переходимо на французький бік. Заїжджаємо до Везуль, що близько табору, і ніяк не потрапимо на самий табір! Крутимося, крутимося, поки в жандармерії в Ріоз не попросили пояснення, як заїхати до Розе! Ми відбились майже тридцять кілометрів від табору! Заїхали і питаю, чому я, незважаючи на те, що був тут не раз, тепер не міг знайти дороги. Відповідають мені, що розбудували в околиці багато нових доріг, і хто не знається на вказівках, може легко заблукати.

Берусь негайно до роботи.

Дітей з Чорнобиля — 12, з трьома супровідниками. Директор табору — І. Копчук; комендант — Святослав Мазурик; писарка — Дельфін Юник; бунчужний — С. Бухта; господарчий — К. Заставний, а в кухні — пані Заставна та Тунська. Я включаюсь активно в програму, а мої „молодики", на те вони й приїхали раніше, беруться до розставлення шатер.

Маючи з собою багато відеоматеріялу, розподіляю працю між викладанням релігії та розваговою програмою. Релігію викладаю засобами діяфільмів та відеоплівок, бо легше таким чином лишається в пам'яті дітей матеріял до вивчення. Мушу признати, що діти жваві не виглядало б по них, що вони з Чорнобиля, та лікарні ствердили, що в кожному є якісь поважні недотягнення, коли мова про здоров'я. Факти підтвердили діягнозу лікарів: в когось під час таборування голова піде несподівано обертом, в когось живіт заболить, хто зненацька зімліє... Шкода дітей: такі молоді, а такі хворі! Розвагова програма переходить у поїздках до недалекого басейну в Нуадан-ле-Ферру, до озера у Везуль, в прогульках по близьких лісах, в денних спільних іграх на полі, одне слово, діти не мали часу нудитись чи бездільно „вештатись" по таборі. Напочатку вони лишень „дакали та какали", тобто говорили по-російському, та через два-три дні вже розмовляли по-українському і це вже один плюс для табору.

Хлопці вже розставили шатра, вирядили їх матерасами та ліжками, і ждуть приходу таборовиків. Погода, дякувати Богу, уможливлює всім працювати з приємністю, хоч час до часу жара також дошкулює.

В суботу, 8-го серпня, починають приїжджати таборовики. З приємністю вітаємося зі знайомими та слухаємо свіжі вістки про життя українців у Франції. Ввечорі — короткі „вечорниці-бум". Наступного дня ще не відкриваємо табір з огляду на те, що дехто з майбутньої дружини ще працює на таборі о. митр. В. Когута в Маквіллері і приїде щойно по закінченні тамтешнього табору, що відбудеться в четвертій годині того самого дня, в неділю, коли заплановано відкриття нашого табору. Виїдуть пізно з Маквілеру і щойно по півночі будуть у нас. Відправляю Службу Божу під дубом на „Верховині" в одинадцятій годині, а по обіді проводжу з дітьми з Чорнобиля розвагову програму.

Відкриття 31-го виховно-відпочинкового табору відбувається в понеділок рано, в год. 11.00, на головній площі, де видніють масивний тризуб серед двох щоґл, на одній з яких звисає національний синьо-жовтий прапор, а на другому — Свят-Михайлівський сумівський. Проходитиме він в імені 24-го серпня 1991 року — дати, коли Україна проголосила остаточно свою незалежність і стала повноправною суверенною державою врівень з усіма вільними народами. Склад дружини такий: директор табору, важлива функція, бо відповідає за табір перед французьким урядом, д-р Е. Копчук, комендант д-р С. Мазурик, заступник коменданта — д-р П. Купчинський, господарчий д-р І. Копчук, бунчужний д-р С. Бухта, писар — подр Д. Юник, курінний старших юнаків — д-р Д. Бойко, курінний молодших юнаків — д-р Є. Гнатюк, курінна старших дівчат — подр. Д. Юник, курінна молодших юнаків — подр. Ф. Козлик та подр. К. Наливайко. До Виховної Ланки покликано, крім членів команди, подр М. Петренко, д-ра М. Митровича і мене. Технічним (порядок по таборі, і щоб для дітей вода була все гаряча) — д-р І. Гнатюк. Санітарнею займалась подр. С. Тунська, а ладою (солодкі напитки, морозива, чоколяда...) — подр. А. Тунська.

Кухонний персонал, що дуже добре вив'язався в своїм завданні, хоч не обходилось без труднощів, велике число таборовиків та деколи надмірна спека складався з І. Стищук і Г. Тунської, Н. Попович, Е. Нагорянської та С. Копчук. Їм допомагали А. Стрищук, З. Нагорянська і С. Тунський. До диспозиції господарчого та кухонного персоналу на купно провіянту були друзі С. Тунський та Я. Жолі.

Мені доручено бути капеляном табору.

По обіді розподілено таборовиків — разом з командою число табору усталиться впродовж трьох тижнів на сотці, з максимальним 160 на заключення, — на сім груп. Діти з Чорнобиля становитимуть одну групу, якою займатимемося М. Петрешко та я: релігія, спів та самодіяльні гуртки. Хлопці з Риму — другу групу і їм дасться глибшу політичну освіту: ОУН, Визвольний Рух, ідеологічні угрупування на закордонні, визначні політичні та громадські постаті, як Є. Коновалець, С. Бандера. А. Мельник... Лекції, наукові виклади та відеофільми проводитиме д-р Е. Копчук. Їх і підготовиться до здачі іспитів. Тих, хто з Франції, ділиться на групи: старші україномовні, старші франкомовні, середні франкомовні та наймолодші франкомовні. Я потім щодня маю одногодинну лекцію української мови з деякими членами дружини, а саме з подругами Д. Юник, С. та А. Тунськими, К. Наливайко, І. Кокоць та д-ром Н. Наливайко. Лекції полягали в жвавій з ними розмові, що впродовж трьох тижнів дало добрі висліди.

Лекції були виключно з української мови, історії та географії України, „учні" в час двогодинних гутірок та третьої години співу брали живу участь, бо знали, що при кінці таборування будуть іспити, а в нас їх не „дарується"! Коли рано поїдеться кудись на розвагу, то гутірки відбуватимуться пообіді.

В першому тижні, — не забуваймо, що в тих днях у Франції стояла спека, в нашій околиці була посуха і нас попереджено, щоб ми не марнували води, інакше б мусіли заплатити грошову кару, — поїхали на купіль над озеро Везуль, на канойку та каякування до ріки в Ре сур Сон та зорганізували розваговий вечір „Гри без границь". Пропам'ятним днем була субота, 15-го серпня. В окрузі Гот-Сону находяться по численних сім'ях понад сто дітей з Чорнобиля і вони всі в той день мали прибути до нас із членами сімей, в яких перебували отих три тижні. Ми вже заздалегідь підготовляли програму, щоб їх належно привітати. Прибули вони до нас о год. 14.30. Ми їх привітали та по прещердрій перекусці запросили до нашої залі на короткий концерт, що полягав в співах, спільних та хорових, народних танцях та співах домашнього інструментально-вокального ансамблю. Зворушливою картиною було як діти з Чорнобиля вийшли на сцену і відспівали кілька пісень. Напевно іншим чорнобильським дітям, що перебували на французьких родинах, було трохи жаль, що не могли і вони втішатися українським середовищем, як їх друзі. По вечері всі зійшли на головну площу, на молитву і на знесення прапорів, що приємно вразило дітей, однак чомусь розізлило декого з тих, що супроводжали їх, включно з киянами. Тут треба додати, що між присутніми французами, які відповідали за спровадження чорнобильських дітей до Франції, були комуністи, які не хочуть прийняти тієї дійсности, що комунізм уже впав, навіть і в Росії, колисці комунізму, його проголошено беззаконим ! В кожному разі завелась досить жвава дискусія: дехто з французів, очевидно, одиниці, закидали нам, що ми молимось, що піднімаємо політичні прапори. Ми боронили наші позиції, мовляв, ми християни і хочемо при кінці дня подякувати Богу за те, що прожили безпечно день; що прапор для нас має своє значення: це той самий, що комуністи в минулому хотіли за всяку ціну витиснути з сердець українців, а він зараз майоріє по всій Україні.

Неділею починається другий тиждень таборування і відправляю під кріслатим дубом в год. 11.00 Службу Божу при чисельній участі таборовиків та прибулих гостей. Співом провадять „Римляни" і дуже мене тішить, що багато з молодих приступили до св. Причастя. Неділя — тому атмосфера дуже товариська. Зорганізовано турнір в стук-пук і чемпіоном став Ярема Копчук, якому ще не сповнилось і чотирнадцять років.

Другий тиждень проходить, крім у викладів в напруженій праці з мішаним хором та танцями. Тому, що цього року є багато старших підлітків, можна з ними багато дечого приготовити на високім рівні. Хор мені особливо подобається із-за зіграности голосів та пропорційним числом хористів. В понеділок, в річницю проголошення незалежности України, ввечорі всі, одіті в сумівські однострої чи у вишивані сорочки, зійшли на вечірній апель з великим зворушенням. Відчитано по-українськи та по-французьки Акт проголошення суверенности України. Було чути під час відспівання „Ще не вмерла Україна" при знесенні синьо-жовтого прапору, велике одушевлення!

Старші пізніше затрималися у великій залі на довше і при шампанському співали наших пісень і раділи враз із всіма українцями в світі.

Наступного дня, рано, попрощали ми наших друзів з Чорнобиля, які від'їжджали до Парижу, щоб у суботу відлетіти до Києва. Сподіємось, що вдасться нам колись іще зустрітися. Коли вже стемніло, запалили ми ватру і мали змогу подивляти комічну жилку Яреми Арно, який зі своїми друзями та куренем приготовив вдалі та дуже смішні сценки.

Неділею, 23-го серпня розпочався останній тиждень таборування. По Службі Божій зорганізовано турнір у відбиванку. Розподілено охочих на шість команд і так гра чергувалась за грою. Виграла збірна М. Рамача з Риму. Ввечорі відбулася розвагово-культурна гра „Запити для умілих".

В понеділок поїхали до Порт сур Сон, щоб попробувати наші здібності та „сідничні м'язи" в їзді верхи! Добре, що коні не були „нервозні"! Діти мали можливість їздити на поні в окремім будинку, а старші старались придобритись високим та дебелим коням. Мені, на щастя, дали такого лінивого коня, що одинока моя проблема була спонукати його рушитись, а раз рушившись, йти трохи швидше: думаю, що й черепашка була б нас перегнала!

П'ятниця, останній день, завжди ототожнюється з іспитами і всі приступали з своїми зошитами і перед іспитовою комісією мали відповідати на різні запитання на основі того, що вивчали з відповідними інструкторами. Крім того, є Богородичний Празник Успення. Відправляю Службу Божу, по якій благословляю зілля та овочів. Відтак — іспити. Тривали вони мало не до самої вечері! Друг Ст. Тунський, в між часі, смажив барана та й гості-батьки почали чисельно приїжджати. Тборовики цього разу добре пописались і багато зуміло здобути ті ступені, на які здавали іспити. У восьмій годині — вечеря-баранина, по якій були апель і вечорниці-забава. Вони не тривали довго з огляду на те, що наступного дня треба було бути свіжими: кінець табору і попис.

(Закінчення на стор. 6)

ДЕРЖАВНІСТЬ УКРАЇНИ ЗАКРІПЛЮЄТЬСЯ! ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ ВКЛАДОМ ВАШОЇ ДИВІДЕНДИ У ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Україні...

(Закінчення зі стор. 1)

ки, переписки із зацікавленими, узгіднення хто куди іде і т. д. Як знаєте з оголошень вашої преси, вже відкрита листа зацікавлених і вона буде відкрита ще до кінця місяця. Є вже, однак, багато зголошень, але щойно після їх розглянення будуть із УНС висилати аплікації до поодиноких осіб.

— Чи умови і кваліфікації для учителів є такі самі як минулого року?

— Так, учителі-добровольці платять собі самі за дорогу, а все інше дістають даром. Курси відбуваються в місяцях травні, червні і липні по всій Україні. Я привезла листу 192 груп, що бажають вивчати англійську мову із різних прошарків населення та із різних областей. Ще, напевно число груп буде вище і я сподіваюся, що нам потрібно буде ще додаткових 100-120 учителів. Однак, найважливіше для нас перевести курси в східних та південних областях України, отже ті кандидати на учителів, що будуть подавати в аплікаціях такі області будуть мати першенство. Я рада, що тепер між зголошеними курсами є такі з Луганського, Дніпропетровського чи Криму, бо тим ми поширюємо свою працю.

— Чи учасники плянованих курсів, якими є різні зацікавлені люди молодшого і старшого віку, дістають навчання даром?

— Ні, кожний курсант — учасник мусить заплатити за навчання, щоб умів його належно цінити і вміти з нього користати, а також, щоб допомогти Т-ву „Просвіта" покрити всі видатки. Вчителі живуть не лише у приватних помешканнях, але як треба, то в гуртожитках чи готелях.

— Розуміється ті, які ідуть як учителі мусять мати не лише бажання допомогти своїм знанням Україні, але також відповідні кваліфікації?

— Кваліфікації ми будемо перевіряти, але не забувайте, що ці добровольці також являються нашими амбасадорами. Це — вимінкова нагода ввійти в контакт з населенням і дати йому можливість зустрітися із справжньою англійською мовою, ці представниками, а ще більше — це конфронтація з іншою методою навчання, де немає студентів, які лише відповідають на задані питання, але всі являються учасниками — і вчителі, і курсанти.

— Це справді вимінкова праця, яка має більше значення, як часом матеріяльні добра, яких в Україні зараз так невистачає. Чи ви, однак, маєте можливість поширити засяг такого навчання?

З. Воронка усміхається і каже скромно, що їй, завдяки прихильності і зрозумінні головного предсідника УНС Уляни Дячук, вдалося у свій спосіб поширити цей проєкт. Отож у червні в Києві відбудуться два двотижневі курси для підвищення кваліфікацій учителів англійської мови і засвоєння нової методи навчання для тих, які є вже викладачами англійської мови в 30 педагогічних інститутах України. Кожний курс матиме 60 слухачів, яких вибере міністерство освіти. Організацію тих курсів зайнявся Київський педагогічний інститут ім. Драгоманова, а зокрема його ректор академік Микола Шкіль. Тут саме УНС погодився бути спонзором і на курси поїде 8-10 професорів англійської мови із ЗСА, скромна заплата яких буде фундована УНС. Маємо надію, що ці учителі, які будуть учасниками цих двох курсів, зможуть передати набуті знання у широку сітку учителів англійської мови середніх та нижчих шкіл України.

Із захопленням і здивуванням можна слухати всі ті широкі і корисні пляни нашої гості, яка з таким переконанням віддає свої набуті знання у вивченні чужої мови тепер там де вони найбільш потрібні.

Але на тому ще не кінець — продовжує проф. З. Воронка. — Я саме почала працю над підручником англійської мови для нижчих кляс, для дітей 6, 7 і 8-літніх в Україні. Через Педагогічний інститут я дістала двох співавторів, художника і людину, що укладає комп'ютерську прогрму. Цей підручник буде віддзеркалювати нову для України методу навчання, яка вживається в ЗСА, де в центрі уваги є дитина, а не поняття учня. Міністер освіти України д-р Петро Таланчук незвичайно прихильно прийняв цей проєкт, який включатиме не лише сам підручник для дітей і учителів, але й зошити для вправ, авдіокасетну програму і комп'ютерську програму.

— Пробачте, дуже матеріялістичне питання — але якими засобами ви думаєте видавати цю свою чергову працю?

— Писання підручника фундує доброчинна американська організація „Думки про віру", яку, як знаєте, провадить пастор Ярослав Шеп, що вже зробив не одне добре діло для теперішньої України. А Міністерство Освіти обіцяло підручник якнайскорше видати і доставити до шкіл. Отже я поспішаю — першу частину маю вже готову і, як добре піде, ми повинні до травня бути готові із цілою працею, бо мої співробітники в Україні дуже пильні.

Я заздрю енергії гості та можливостям зробити так багато, і ми ще вкінці перекидуємося досвідом як наші родини та діти приймають те, що ми не обмежилися лише до ролі жінки та матері, а стараємося по своїх можливостях передати свої знання українській спільноті. Для Зірки — це самозрозуміле і я мимоволі бачу її у спогаді з-перед десятка років, коли вона зголошувалася на пластовому таборі до найгіршої праці, якої ніхто не хотів виконувати. Цьому зрозумілий добровільної праці, як бачу, вона залишилася вірною дотепер.

БІБЛІОТЕКА ДІЯСПОРИ У ЛЬВОВІ

На початку січня 1993 року у Львівському Університеті гостинно відкрила двері Бібліотека та Архів Української Діяспори.

Працівниця у бібліотеці діяспори у Львові.

Бібліотека та Архів Української Діяспори у Львівському Університеті ім. Івана Франка переживає щасливий час становлення. Щодня полиці заповнюються безцінними дарами, які надійшли до однієї з найстаріших вищих шкіл України з різних куточків світу.

Спочатку трохи недавньої історії. Ідея створити повну книгозбірню зродилася на початку 1992 року у Львові під час проведення наукової конференції „Український Вільний Університет: з минулого в майбутнє. До 70-річчя з часу заснування". Саме тоді нинішній ректор УВУ, д-р, професор Петро Ґой у розмові з ректором Львівського Університету професором Іваном Вакарчуком поставив питання Бібліотеки та Архіву цілком реально, конкретно. Пропозиція високого гостя була з вдячністю прийнята, тим більше, що Український Вільний Університет та Фундація УВУ в ЗСА брали на себе левову частку всіх організаційних проблем: від збору та систематизації літератури до відправлення її до Львова. З огляду теперішньої фінансової скрути, Франків університет не зміг би забезпечити такої широкої програми.

Професор Петро Ґой, а пізніше і сенат УВУ, який радо підтримав ідею створення бібліотеки, не приховували далекосяжної мети: духовні скарби українців, написані далеко від Батьківщини, повинні повно і різнобічно служити справі розбудови української держави, а особливо науки, освіти та культури. Таке благородне завдання почало відразу реалізовуватися. Ректори УВУ та Львівського Університету уклали спільний заклик до українців світу, який був невдовзі надрукований у всіх газетах. Почалася клопітна праця.

Центром формування фондів майбутньої книгозбірні в ЗСА стала домівка Фундації УВУ в Ню Йорку, в Европі — Мюнхен, Український Вільний Університет. До речі, першу значну частину книг подарував саме Український Вільний Університет, а також Український технічно-господарський інститут та представництво Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Мюнхені. Відозву ректорів прочитали сотні зацікавлених людей у світі і почали надсилати книги, періодику, все, що має велику національно-духовну цінність. Ми вже повідомляли через пресу імена перших жертводавців, які відправили пакунки на адресу Львівського Університету. А до Фундації УВУ в ЗСА одразу звернулися добродії Волтер Лизогуб, Алекс Коновал, Мирослава Савчак, В. Папуга, Павло Німець, НТШ... Їхні доброчинні дари склали першу партію книг, які надійшли до Львова зі ЗСА.

На адресу Львівського Університету ім. Івана Франка продовжують надходити пакунки з різних куточків світу. Василь Дідюк з Канади надіслав крім власних творів, укладених у збірники „На народній ниві", „Сміймося на здоров'я" ряд інших цінних видань, серед яких „Ярина" Святослава Караванського. Цінний пакет надійшов від Г. Павлюка з Англії. Він подарував Батьківщині безцінні художні мініятюри — поштові листівки, жетони, марки підпільної пошти України та Сумівської пошти, зображення українських гетьманів та їх знамен, гривні громадського фонду СКВУ, а також фотознімки з похорону гетьмана Данила (23 лютого 1957).

Щиро перейнявся турботами створення Бібліотеки та Архіву української діяспори відомий вчений Василь Ніньовський з Канади. Наприклад, „Український зворотний словник", який він уклав (Мюнхен — Едмонтон, 1969, Український технічно-господарський інститут) є покищо в одному екземплярі, як, до речі, і наукові розвідки В. Ніньовського „Поетичні образи та мітологічні сліди в колядках і щедрівках Гуцульщини" та „Антоничів таємний перстень і число 3". Але особливий інтерес викликала добірка газетних вирізок нашого канадського адресата.

Роман В. Кухар (Р. Володимир) зі ЗСА подарував львівській бібліотеці власні твори, а також старанно укладену біо-бібліографію (1990). Звичайно, такий дар викличе зацікавлення вчених-філологів. Велику науково-історичну вагу має і його праця „До блакитних вершин. Гімназія у Львові в історичній перспективі" (Лондон, 1981).

З Австралії отримано цінні пакунки від Л. Волощука та компанії „Книші і партнери". Вони передали до Львова безцінні книги та брошури, видані в Регенсбургу, Мюнхені, Парижі ще в 40—50-ті роки, а також унікальні праці Данила Шумука, Ореста Забачинського-Орлана, Михайла Селешка, авторів покищо маловідомих в Україні.

Не обійшов увагою ідею створення бібліотеки добродій Роман Іваницький зі ЗСА. Добірка книжок та журналів, яку він надіслав, зайняла належне місце на полицях. Це ж стосується і дорогих дарунків Івана Филипчака зі ЗСА. І його власні твори, і поетичні твори Ірини Дибко репрезентують одночасно і надзвичайно плідні українські видавництва Юліяна Середяка (Буенос-Айрес) та видавництво „Смолоскип" ім. Василя Симоненка. Маємо надію, що нам вдасться зібрати всі твори, які він видав.

Кожна книга, газета чи журнал, які доходять до Львова, викликають вдячність студентських та наукових кіл України. Всіх наших жертводавців важко перерахувати (кожен отримає відповідний лист зі Львова), але не можемо не помітити уваги Михайла Качалуби, Іванни Зельської, протопресвітера Василя Чехалюка, настоятеля парафії в Аллентавні чи, скажімо, Осипа Довбуша з Англії, який передав великий пакунок з книжками, серед яких англомовні підручники, твори українських правознавців, наукові праці Н. Василенко-Полонський, Д. Дорошенка, Кардинала Мирослава Івана Любачівського та ін.

Всім добрим людям, які розуміють нинішні науково-освітні проблеми України, складаємо сердечну дяку з побажаннями здоров'я і щастя для їх родин.

Про важливість зусиль десятків людей і маштаби розпочатої праці, можливо, посвідчати і коротенькі інтерв'ю, що взяті у зв'язку із налагодження праці Бібліотеки і Архіву Української Діяспори у Львівському Університеті.

Проф. Іван Вакарчук, ректор Львівського Державного Університету ім. Івана Франка:

— Важливо те, що результатів праці новоствореної спільності з Українським Вільним Університетом Бібліотеки та Архіву не потрібно довго очікувати. Науковці, викладачі та студенти відразу побачать віддачу, яка виллється у нові надруковані твори, у перегляд попередніх висновків та концепцій окремими вченими, особливо в галузях філософії, історії, філології, правознавства, економічних наук... Ті, хто прийде до бібліотеки завтра чи через рік, чи через десять з вдячністю згадуватимуть її організаторів, насамперед сенат УВУ, який очолює проф. Петро Ґой. Бібліотека і Архів одночасно стануть центром широкого наукового проєкту з вивчення досягнень наукової еліти української діяспори, до речі, реалізація цієї теми вже розпочалася.

Доцент Маркіян Мальський, декан факультету міжнародних відносин Львівського Державного Університету ім. Івана Франка:

— Наш факультет — наймолодший у Франковому університеті. Потреба його створення виникла одночасно з утвердженням української державності. Молоді адепти українських „міждержавних відносин" мають можливість, не виходячи зі стін вищої школи, знайомитися, вивчати безцінні надбання української гуманітарної науки, без включення в освіту яких неможливо собі уявити постави майбутнього міжнародника. Тому низько схиляю голову перед організаторами Бібліотеки та Архіву, тими десятками українців у світі, які благочинно формують книгозбірню.

...У ці дні завідуюча Бібліотекою та Архівом Марія Дацик завершує опис надісланих до Львова книг та документів. Їх вже понад п'ять тисяч. Одночасно ведеться каталогізація. До речі, у цій справі допомагає комп'ютер, виділений спеціально для потреб новоствореного закладу. Офіційне відкриття намічено на **початок січня 1993 року. Багатьох видань, особливо УВУ, УТГІ, НТШ, — по декілька. Після реєстрації вони не вводяться до каталогу. За домовленістю між УВУ та Міністерством освіти України при допомозі Фундації УВУ подібні бібліотеки будуть створюватися при інших університетах України. Львову належить гідно виконати місію першого посередника.**

Найстаршому в Україні Львівському Університету випала доля першим різнобічно репрезентувати правдиву книгу, створену поза межами рідної землі. Це висока відповідальність і обов'язок перед теперішніми і прийдешніми поколіннями.

Михайло Присяжний,
доцент Львівського Державного Університету ім. Івана Франка.

Ведуться...

(Закінчення зі стор. 1)

російських заводах-виготовлювачах. Все буде залежати від тих умов, на яких Росія погодиться це робити. „Якщо Росія вимагатиме від нас оплати за демонтаж українських боєголовок та ще не погодиться компенсувати нам боєзаряд хоча б паливом для атомових електростанцій, то Україна змушена буде шукати і розглядати інші, альтернативні варіянти вирішення цих проблем", — заявив представник МЗС.

На запитання, чи передбачав договір Старт-1 скорочення усіх 176 українських стратегічних ракет, представник МЗС пояснив, що і цей документ, і Лісабонський протокол не визначають де саме і які конкретно ракети мають бути демонтовані. Договір визначає лише рівні скорочення, а вже Україна, Росія, Білорусь та Казахстан мають домовитися між собою, як здійснити рівень роззброєння. К. Грищенко визнав, що підписаний Росією та ЗСА договір Старт-2 може, у разі його ратифікації, вплинути й на рівні скорочення, визначені для України, Білорусі та Казахстану.

ЗАЯВА ПРЕЗИДЕНТА Молдови Мірчі Снігура про потребу зміцнення незалежности республіки практично розоколола молдавський парлямент на прихильників і противників об'єднання з Румунією. Більшість депутатських фракцій підтримали президента і запропонували провести референдум, під час якого народ має вирішити чи буде Молдова незалежною, чи для неї краще буде об'єднатися з Румунією. Вислідн голосування легко передбачити, оскільки численні опитування засвідчують, що кількість прихильників об'єднання з Румунією не перевищує й 10 відсотків. Однак парляментарна меншість заблокувала прийняття рішення про референдум, таким чином виникла криза, яка наблизила Молдову до нових виборів на багатопартійній основі.

ЛЕТУНСЬКА АНГЛІЙСЬКА фірма Бритіш Ейрвейс вклала 300 міл. дол. на закуп 20 відсотків американської летунської лінії ЮС Ейр, заявили речники обидвох компаній. Сталося це тільки місяць після того, як обидві згадані фірми мусіли відтягнути свій попередній плян про спільні дії з уваги на протести американських летунських ліній та Департаменту транспортації. На думку обидвох компаній цей новий плян повинен би задовільнити Департамент транспортації, одначе він виглядає не задовільним інші летунські лінії в ЗСА, які уважають, що це дає доступ англійській летунській лінії до американського ринку, чого не мають американські летунські лінії в Англії.

ВАРШАВСЬКА ОКРУЖНА прокуратура арештувала двоє осіб, звинувачених у спробі продати на Захід радіоактивні матеріяли. Один з арештованих — Казімєж Клапка, заступник міністра культури в комуністичній Польщі.

У „Свободі" з 14-го січня 1993 р. у списку
„ЗАУПОКІЙНІ БОЖЕСТВЕННІ ЛІТУРГІЇ І ПАНАХИДИ"
пропущено започаткований родиною
Постійний Стипендійний Фонд
ім. св. п. д-ра Юрія Кишакевича.
Управа Фундації УВУ перепрошує за недогляд.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
довголітнього голови парафіяльного уряду

св. п.

Олександра Линника

після Служби Божої буде відслужена

ПАНАХИДА

в неділю, 31-го січня 1993 року
в українській православній церкві св. Тройці
при 860 Лайнс авеню, ІРВІНҐТОН, Н. Дж.

Після Панахиди — ТРИЗНА в парафіяльній залі.
Просимо приятелів і знайомих пом'янути покійного Олександра у своїх молитвах.

ПАРАФІЯЛЬНИЙ УРЯД
СЕСТРИЦТВО СВ. ПОКРОВИ

Повідомляємо родичів, друзів і знайомих, що
В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

св. п.

НАТАЛІЇ БРИЛКІН

з ПИЛИПЧУКІВ

в неділю, 31-го січня 1993 р.
в церкві-пам'ятнику св. Андрія
в Бавнд Бруку, Н. Дж.
буде відслужена

ПАНАХИДА

після Святої Літургії

Помолимся за спокій її душі.

У глибокому смутку —
родини БРИЛКІНІВ і КРАМАРЕНКІВ

З болючим жалем повідомляємо
рідних і приятелів, що у вівторок, 12-го січня 1993 р.
упокоївся в Бозі
наш найдорожчий ТАТО, ДІДО, БРАТ І ВУЙКО

бл. п.

ЙОСИФ ГИВЕЛЬ

ПАНАХИДА — четвер 14-го січня о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Trzaska 6741 5th Ave., Бруклин, Н. Й.
ПОХОРОН — в п'ятницю 15-го січня о год. 9-ій в церкві св. Миколая в Бруклині, а опісля на український цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Залишені у смутку:
дочка — МАРТА СКАТО з мужем ВАЛЕНТИНОМ
син — РОМАН
внучка — РОКСАНА
внук — БІАДЖІО
сестри — МАРІЯ ОБРУЖНЯК з дітьми
ҐЕНЯ ЛАЙВЕНҐУТ з мужем ДЖЕКОМ і дітьми
брати — ГРИГОРІЙ з дружиною МАРІЄЮ і дітьми
— ВОЛОДИМИР з дружиною ДЖІНІ і дітьми
та ближча і дальша родина в Америці й Україні

Український...

(Закінчення зі стор. 2)

зюми, читання літературних творів, дискусії тощо.

Ню Йорк — це око у світ. І це справа великої ваги, щоб українська культура попала в кругозір того ока. Досягнути це в ніякому разі не буде легко. Але й не є ці речі, про які я говорив, недосяжні, забере це, просто, декаду тяжких зусиль.

Люди України мусять братись до тяжкої праці й самі вилазити з економічної біди. Світ, як виглядає, їм не поможе. І ми цього за них зробити не можемо. Це ясно й зрозуміло. Але ми можемо і мусимо зберігати, втримувати й поглиблювати зміст наших інституцій тут якраз для України.

І першою такою інституцією в черзі є Український Музей, який потребує негайної допомоги на розбудову. Тож, поможіть ласкаво!

Помер о. крилошанин В. Кармазин

У понеділок, 4-го січня цього року в місцевому шпиталі в Ст. Пітерсбургу, Фльорида, помер невтомний працівник у Христовому Винограднику та щирий український патріот бл. п. о. крилошанин Володимир Кармазин. Господь обдарував його довголітнім життям, бо помер він на 94-му році життєвої плодовитої мандрівки — до останньої хвилини був повний своїх духовних і фізичних сил та старався протягом життя використати свої таланти продуктивно і успішно.

Володимир Кармазин народився 20-го січня 1899 р. в селі Сасові коло Золочева, Галичина. В Сасові закінчив народну школу, а до гімназії ходив у Тернополі. Іспит зрілости склав в Академічній гімназії у Львові. Ще молодим хлопцем, в 1917 році, вступив у ряди Українських Січових Стрільців, а в 1918 — виїхав з Українською Галицькою Армією на Україну, до Вінниці. В ранзі підхорунжого брав активну участь в боях під Гологорами і Бердичевом. У поході на Київ тяжко захворів на поворотний тиф, а відтак у місті Бар другий раз на тиф. Був у „чотирикутнику смерти", а відтак пережив злидні польського інтернування в таборах полонених. З вдячности за чудесне вирятування його з обіймів смерти, вже по звільненні з концентраційного табору, повернувши додому, восени 1920 року починає студії в Духовній Семінарії у Львові. В 1924 році Володимир закінчує богословські студії і в тому ж році одружується з Марією Цегельською, дочкою відомого церковного та суспільного діяча о. шанбеляна Михайла, пароха Камінки-Струмілової. Вінчання відбулося 1-го листопада 1924 року, 5-го квітня 1925 року був ординований на священика Луцьким Владикою Боцяном і свою душпастирську працю проводив сумлінно і чесно в різних місцевостях Галичини: у Стоянові, Глинній Наварії, Старих Бродах, Павлові, а найдовше в Поморянах, де від 1936 року сповняв функції поморянського декана.

Отець крилошанин
В. Кармазин

Крім своїх священичих обов'язків о. В. Кармазин був суспільним діячем, дописував до наших релігійно-культурних часописів. За цю свою ідейну працю був переслідуваний окупантами і в 1943 році запроторений до концентраційного табору на Янівській у Львові. Разом з ним там каралися 183 його парафіяни і лише на особисту інтервенцію Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького його аж за кілька місяців звільнили. В 1944 році, з дозволу церковної влади о. Володимир був змушений залишити рідні пороги і разом з дружиною Марією та дочкою Вірою і сином Адріяном ділити долю наших скитальців. Так опинився він в Австрії. Отець Володимир спочатку душпастирював серед наших поселенців у Відні, Ст. Пелтен, а згодм, від 1945 року в Інсбруку, Тироль. Генеральний Вікарій о. д-р Мирон Горникевич іменував о. Володимира парохом і деканом на округу Тироль, де перебували наші переселенці. В тому часі він був також головою Т-ва св. Андрея, яке зорганізувало і провадило гімназію і народну школу для нашої молоді в Тиролі. В 1946 році о. Володимир їздив до Риму з меморіялом до Папи і за стараннями Владики Івана Бучка Апостольська Столиця позитивно полагодила прохання, і українські переселенці одержали матеріяльну допомогу. В 1950 році переселюється з родиною до ЗСА. І тут знову, неначе м'ячиком, кидала ним гірка доля по різних місцевостях нової країни: Клівленд — Огайо, Північна Дакота, Вілкес-Барі — Пенсильванія, Мускага Гайтс — Мишиґен, Арнольд — Пенсильванія, а в 1959 році стає парохом в Бетлегем, Пенсильванія, де був аж до 1986 року, до відходу на давно заслужену емеритуру. В останні роки свого життя він проживав у Ст. Петерсбургу, Фльорида, в домі під опікою дочки Віри Пестик. Вона з великою дбайливістю та любов'ю ставилася до свого старенького батька. На парафії у Бетлегемі о. Володимир побудував гарну церковцю у парафіяльний дім зі залею і то без фінансових проблем. За свою віддану працю у Христовому Виногороднику о. Володимир одержав крилошанське відзначення.

Доля не щадила покійному життєвих хрестів. Покійна дружина о. Володимира хворіла довгі роки паралічем. Він з ангельською терпеливістю доглядав її і старався всіми можливими засобами облегшити її терпіння та неміч, здався всеціло на волю Божу і ніколи не нарікав. Передчасно втратив він двох синів: маленького 3.5 річного Василька та Адріяна, проф. історії в університеті в Льорейні, Огайо.

Господь наділив о. Володимира шістьма добрими і вродливими внуками і двома правнуками. Всі внуки почуваються українцями, закінчили високі студії і говорять чистою українською мовою. Покійний о. Володимир був погідної, веселої і товариської вдачі. У ЗСА він часто дописував на різні теми до наших часописів „Шлях", „Америка" і „Світло". В минулому році поміщено дуже цікаву його розвідку про атеїзм.

Похоронні відправи ще почалися в Ст. Пітерсбургу, в УКЦеркві під проводом о. Федака, який попрощав покійного отця, згодом тіло перевезено до Парми, Огайо. 8-го січня 1993 року о год. 7 вечора в катедрі св. Йосафата були відправлені Молебень і Панахида з участю Владики Роберта, численних священиків і богомільного народу. Похоронні відправи і сам похорон були 9-го січня з катедри св. Йосафата на український католицький цвинтар св. Андрея у Пармі. В катедрі знову брав участь Владика Роберт зі священиками. В катедрі зворушливу і змістовну промову виголосив о. монсеньйор Лев Тимків, парох УКЦеркви св. Андрея. Співав хор під диригентурою маестра Євгена О. Садовського. Покійного о. Володимира поховано біля гробу його дружини Марії, в частині кладовища зарезервованій для священиків, яких вже там спочиває коло 15, а з того числа п'ять, які дожили 90 і більше років: о. проф. Атаназій Тимків — 97, о. крил. Євген Боднар — 95, о. крил. Володимир Кармазин — 94, о. крил. Євген Цегельський — 92 і о. крил. Музика — 90. На тризні по покійному 9-го січня промовляли внучка покійного Маруся Штайнгаґен і інж. Роман Грабець. Перша говорила про життєвий шлях покійного, а інж. Грабець поділився спогадом.

Д-р Володимир Боднар

На „Верховині"...

(Закінчення зі стор. 3)

Субота — останній день таборування. Як на злість, падає дощ і я цілком стратив голос: не годен говорити і ще менше співати, а нині по обіді — концерт! О. Ілько закриває табір Молебнем до Матері Божої в залі: неможливо відправляти назовні через дощ. По молебні дощ трохи перестав, всі походом рушили на подвір'я і стали навколо надгробної плити трьох українських вояків, які впали в бою в рядах французьких партизанів. Коли в 1944-му році німці кинули на французький терен 2 батальйон українців ім. Тараса Шевченка (рештки переорганізованих Буковинських Похідних Груп), що входив в склад німецького війська, українці зрозуміли, що французи боронять свою землю і весь батальйон в серпні перейшов на сторону французів проти німців і був чинний в окрузі Франш-Комте. Три вояки, а саме: Теодор Марченко, Осип Матвіїв та Олександер Юревич впали і були поховані Дамблан. По роках могилу занедбали і вже хотіли викинути пропам'ятну надгробну плиту, коли один українець запропонував моєму другові Романові Юникові зберегти плиту на таборі. Ми знайшли для неї гарне місце на таборі, де всі могли б віддати честь, шану і поклін отим полеглим за волю Франції, українцям. Поблагословив я пам'ятник і на цьому завершились літургійні торжества закриття.

Всі відтак поспішили на площу, де відбулось головне закриття. Роздано іспитові ступені та всім, хто прислужився успішному проведенню табору. Ввечері, о п'ятій годині, почалась святочна академія, на ній батьки побачили, чого діти навчились на таборі. Співи чергувались з танцями та віршами, а найбільш приваблюючою та полонюючою точкою були ґіґалки наших наймолодших, які під дбайливими стараннями подр. М. Петрешка підготовили десятихвилинний „шов"! Рясним оплескам не було кінця!

Хочу тут прилюдно зложити щиросердечну подяку від себе та від моїх хлопців Конґреґації для Східніх Церков та харитативній органнізації о. Веренфріда фон Стратена за велику фінансову допомогу, що уможливило нам заплатити за поїздку та перебування на таборі!

Наостанку признаюсь, що табір 1992 року відбувся дуже приємно з огляду на те, що українська молодь з трьох країн, України, колишньої Югославії та Франції, мала можливість зустрітися, обмінятись думками та разом впевнитись в своїй любові до України!

До наступного таборування!

о. Євген Небесняк

НЕ ТІ НАЗВИ

У вістці про смерть молодої ученої д-р Н. Кравців-Джевієцької, у „Свободі" з 26-го січня, треба читати Провіденс, Р. Ай. церква св. Миколая в Менвіллі і Ратгерс університет. — Ред.

● РІЗНЕ ●

ВИВЧАЙТЕ АНГЛІЙСЬКУ МОВУ

(як читати, писати і говорити) навчаючись рівночасно малювати, танцювати, складати п'єси й оповідання, а також переглядаючи музичні кінофільми та займаючись спортом. Запрошуються особи будь-якого віку і рівня. Недорого. Запишуйтесь сьогодні.
Lynda Wismer
212 E. 9th St., Apt. 3, N.Y.C. 10003
(212) 777-2431

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ХОМАНЧУК член УНС Відд. 5-го Т-ва ім. св. Миколая в Асторії, Н.Й. помер 2-го грудня 1992 року на 71-му році життя. Нар. 11-го вересня 1921 року в Україні. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку дружину Аґнес. Похорон відбувся на цвинтарі Пайн Буш в Керґонксоні, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Маріон Климишин, секр.

ЯРОСЛАВ ПЕТРАЩУК, член УНС Відд. 146-го Т-ва ім. Івана Франка у Воррені, Миш. помер 10-го грудня 1992 року на 70-му році життя. Нар. 1922 року в Києві, Україна. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку дружину Стефанію, доньки: Віру і Любу з мужем Ігорем Дацків; синів: Ігоря і Романа та ближчу і дальшу родину в ЗСА і Канаді і Україні. Похорон відбувся 14-го грудня 1992 року на цвинтарі Воскресіння в Мавнт Клеменс, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!

Гр. Корб'як, секр.

ГЕЛЕН КАСПЕРОВИЧ ЦВІЛІК член УНС Відд. 29-го Т-ва ім. Преображення Господнього в Нантікак, Па. Померла 26. грудня 1992 року. Нар. 19-го серпня 1924 року в Гановер Тап., Па. Членом УНС стала 1942 року. Залишила у смутку мужа Альберта, дітей: Мері Висоцьку, Ірену Дейвіс, Марджорій Маліторіс і Михайла Кузьму. Похорон відбувся 29-го грудня 1992 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Плимут, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Ольга А. Малищак, секр.

РОМАН І. СМУК, юрист і адвокат, член УНС Відд. 425-го Т-ва ім. о. Григорія Грушки в Чикаґо, Ілл. помер 23-го листопада, 1992 року на 94-му році життя. Нар. 28-го березня 1898 року в Сяноку, Україна. Членом УНС став 1930 року. Залишив у смутку дочку Аніту Лутер, зятя Едварда Лутер — адвоката, внуків Едварда і Стефана з дружинами і 4-ох правнуків. Дружина покійного покерла в 1985 році. Похорон відбувся 128-го листопада 1992 р. року на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

К. Гульчій, секр.

ІВАННА М. КОРДУБА член УНС Відд. 292-го Т-ва ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш. померла 24-го грудня 1992 року на 89-му році життя. Нар. 1903 року в Бережанах, Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку дочку Зірку Козак з мужем Ігорем і сина Богдана з дружиною Світланою, семеро внуків, сестру Ірену і дальшу родину в Америці і Европі. Похорон відбувся 28-го грудня 1992 року на цвинтарі св. Гробу в Савтфілді, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Стелла Федик, секр.

МАРІЯ БУЦЯК член УНС Відд. 238-го Т-ва ім. Євгена Коновальця в Бостоні, Масс. померла 15-го листопада 1992 року на 86-му році життя. Нар. 27-го травня 1906 року в Україні. Членом УНС стала 1945 року. Залишила у смутку дочки: Гоап і Анну, троє внуків і двоє правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі Местловн Меморіял Ґарденс в Порт Шарльот, Фла.

Вічна Їй Пам'ять!

Анна Ремик, секр.

ІВАН ШЕРЕМЕТА член УНС Відд. 217-го Т-ва ім. св. Йосафата в Рочестері, Н.Й. помер 31-го грудня 1992 року на 74-му році життя. Нар. 28-го липня 1918 року. Членом УНС став 1936 року. Залишив у смутку дружину Вірджінію і сестру Мері Захарко. Похорон відбувся в Рочестері на цвинтарі св. Гробу.

Вічна Йому Пам'ять!

Стефан Приймак, секр.

ОЛЕНА ДОВГАЛЬ член УНС Відд. 276-го Т-ва ім. св. Миколая в Ембридж, Па. померла 24-го жовтня 1992 року на 79-му році життя. Нар. 1913 року в Києві, Україна. Членом УНС стала 1958 року. Залишила у смутку мужа Івана, сина Едварда Клавін, дочку Емію Клавін; внуків Ніка, Едварда і Травіса; внучки: Вікторію Баверс, Тіффані Клавін і Елейн Ракован; правнуків Едварда і Черітон; правнучки Емі, Мері і Далену. Похорон відбувся 27-го жовтня 1992 року на цвинтарі Економі Семетері в Економі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

АННА ОСАДЧУК член УНС Відд. 172-го Т-ва ім. Івана Франка у Виппані, Н. Дж. померла 6-го листопада 1992 року на 74-му році життя. Нар. 1918 року у Виппані, Н.Дж. Членом УНС стала 1936 року. Залишила у смутку мужа Василя, сина Романа, невістку Славку, внуків Романа, Таню, Тараса і Наталку; доньку Варвару, зятя Артура Кенеді з внуками: Тарасом і Олесем. Похорон відбувся 9-го листопада 1992 року на цвинтарі Ґейт оф Гевен в Іст Ґановер, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Л. Старух, секр.

ЗЕНОВІЯ КУЛЬЧИЦЬКА член УНС Відд. 15-го Т-ва „Україна" у Вашінґтоні, Д.К. померла 22-го жовтня 1992 року на 90-му році життя. Нар. 1901 року у Білянах, пов. Самбір, Україна. Членом УНС стала 1948 року. Залишила у смутку дочку Лідію Ґіфлер з мужем Мілтоном, внука Осипа, братову Наталію Погорецьку та численну ближчу і дальшу родину в Америці, Канаді, Польщі та Україні. Похорон відбувся 31-го жовтня 1992 року на Рак Крік Семетері у Вашінґтоні, Д.К.

Вічна Їй Пам'ять!

Остап Зинюк, секр.

ВОЛОДИМИР ГНАТІВ член УНС Відділу 484-го Т-ва ім. Тараса Шевченка в Ютиці, Н.Й. помер 6-го листопада 1992 року на 71-му році життя. Нар. 1923 року в селі Бортятин, Україна. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Катерину, дочку Дарію з мужем Василем Пилипчуком, сина Стефана з дружиною Олею, внуків: Джефрі, Андрія, Михайла, Стефана, Марка з дружиною Мері-Бет Пилипчук; Миколу і Таню Гнатів; брата Мирона і сестер Евгенію і Стефанію в Україні. Похорон відбувся 9-го листопада 1992 року на цвинтарі укр. кат. церкви св. Володимира в Ютиці, Н.Й. у Вайсборо, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Володимир Кроп, секр.

ГЕЛЕНЯ М. МАРТИНЮК член УНС Відд. 180-го Т-ва ім. Івана Франка в Акрон, Огайо померла 17-го вересня 1992 року на 59-му році життя. Нар. 23-го лютого 1933 року в селі Росище, Луцьк, Україна. Членом УНС стала 1966 року. Залишила у смутку дочок Катерину Біссел і Марту Боднар та 4-ро внуків. Похорон відбувся 22-го вересня 1992 року на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Ґеновефа Жеребняк, секр.